महाराष्ट्र शासन -कृषी विभाग
नानाजी देशमुख कृषि संजीवनी प्रकल्प
३० ब, आर्केड, वर्ल्ड ट्रेड सेंटर, कफ परेड, मुंबई-४०० ००५
दूरध्वनी क्र. ०२२-२२१६३३५१/२ ई-मेल :-mahapocra@gmail.com

जा क्र. नादेकृसंप्र- १११८ / प्र क्र १६८/ कृव्यवि / ५२४ दि. ७.१२.२०१८

प्रति,

प्रकल्प संचालक, आत्मा
(प्रकल्पांतर्गत सर्व जिल्हे)

विषय :- नानाजी देशमुख कृषि संजीवनी प्रकल्पांतर्गत शेतकरी उत्पादक कंपन्यांना प्रोत्साहन देणे घटकांतर्गत भाडेतत्वावर कृषि अवजारे सेवा केंद्रांची निर्मिती करणे-अवजारे खरेदी व शेड बांधकाम मार्गदर्शक सूचना सन २०१८-१९

नानाजी देशमुख कृषि संजीवनी प्रकल्पांतर्गत शेतकरी उत्पादक कंपन्यांना प्रोत्साहन देणे घटकांतर्गत भाडेतत्वावर कृषि अवजारे सेवा केंद्रांची निर्मिती करणे-अवजारे खरेदी व शेड बांधकाम मार्गदर्शक सूचना सन २०१८-१९ (B1.2) हा मंजूर घटक राबविण्यासाठी मार्गदर्शक सूचना सहपत्रित करण्यात येत आहेत.

पात्र लाभार्थींना पुर्वसंमती पत्रासोबत प्रकल्पांतर्गत प्रापण (खरेदी) विषयक बाबींसाठी मार्गदर्शक सूचना तसेच सामाजिक व पर्यावरण विषयक छाननीसूची सह सुरक्षा विषयक उपाययोजना नियमावली देणे आवश्यक आहे.

सोबतच्या मार्गदर्शक सूचनानुसार कार्यवाही करण्यात यावी.

सोबत :- वरीलप्रमाणे

प्रकल्प संचालक
नानाजी देशमुख कृषि संजीवनी प्रकल्प, मुंबई

प्रत- माहितीस्तव सादर

१. सचिव, कृषि व पणन विभाग, मंत्रालय, मुंबई

माहिती व पुढील कार्यावाहीस्तव अग्रेषित

२. आयुक्त, कृषि , कृषि आयुक्तालय, पुणे
३. जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी, (प्रकल्पांतर्गत सर्व)
४. उप विभागीय कृषि अधिकारी, (प्रकल्पांतर्गत सर्व)

भाडे तत्त्वावर कृषि अवजारे सेवा केंद्रांची निर्मिती करणे

(प्रकल्प उपक्रम सांकेतांक-B1.2)

१. प्रस्तावना:

हवामान बदलाचा राज्याच्या शेतीवर विपरीत परिणाम दिसून येत असून, भविष्यात देखील सदर परिणामांची व्याप्ती वाढणार असल्याचे राज्याच्या हवामान बदला विषयक कृती आराखडयामध्ये नमूद केले आहे. मराठवाडा व विदर्भातील शेतकऱ्यांना गेल्या काही वर्षांपासून मोठया दुष्काळास सामोरे जावे लागत असून भू-गर्भातील पाणी साठयावर व जमिनीच्या आरोग्यावर विपरित परिणाम होत आहे. परिणामी शेतीमधील पिकांची उत्पादकता घटत आहे. तसेच पूर्णा नदीच्या खो-यातील भू-भाग हा निसर्गत:च क्षारपड असल्याने शेतीसाठी सिंचनास मर्यादा येत आहेत. या प्रतिकूल परिस्थितीमध्ये अल्प भू-धारक शेतकऱ्यांच्या उत्पादनावर विपरीत परिणाम होत असल्याचे दिसून येत आहे.

राज्यात शेतकऱ्यांची कमी होणारी जमीनधारणा, शेतीसाठी भांडवल पुरवठ्यास आलेल्या मर्यादा, तांत्रिकीकरणास असलेला वाव, तसेच जमिनीची कमी होत असलेली उत्पादकता, ग्रामीण भागामध्ये दिवसेंदिवस शेती कामांमध्ये मजुरांची कमी होणारी संख्या, मजुरीवरील वाढता खर्च व मशागतीच्या कामामधील वेळेच्या अनिश्चिततेमुळे पिक उत्पादनाचा वाढीव खर्च या समस्येमुळे शेतामध्ये यांत्रिकीकरण वाढविणे आवश्यक आहे. शेतीमध्ये विविध कामांसाठी वापरली जाणारी सर्व अवजारे खरेदी करणे अत्यल्प व अल्प भूधारक शेतकऱ्यांसाठी व्यवहार्य बाब नाही. उत्पादकता वाढवण्यासाठी वेळेवर आणि अचूक कामे होणे आवश्यक आहे. हे शक्य करण्यासाठी शेती यंत्रे महत्वाची भूमिका बजावतात. नोंदणीकृत शेतकरी गट/बचत गट आणि शेतकरी उत्पादक कंपनी/संघ यांना कृषि अवजारे, उपकरणे व संयंत्रे अनुदानावर उपलब्ध करून देऊन शेतकऱ्यांना एकाच ठिकाणी अनेक अवजारे गरजेनुसार भाडे तत्त्वावर देण्याच्या उद्देशाने नानाजी देशमुख कृषी संजीवनी प्रकल्पांतर्गत “कृषि अवजारे सेवा केंद्रांची निर्मिती करणे” या उपघटकांतर्गत अवजारे खरेदी व ते ठेवण्यासाठी आवश्यक आकाराचे शेड बांधकाम या बाबींचा समावेश करण्यात आलेला आहे.

२. उद्दिष्टे:

२.१ भाडे तत्त्वावर कृषि अवजारे सेवांसाठी फार्म मशिनरी बँका स्थापन करणे.

२.२ छोट्या शेतकऱ्यांना कृषि अवजारांच्या उच्च किमतीमुळे उद्भवणाऱ्या समस्येवर मात करण्यासाठी व कृषि अवजारे वापरास प्रोत्साहित करण्यासाठी कृषि अवजारे सेवा केंद्रांची निर्मितीस प्रोत्साहन देणे.

२.३ अत्यल्प व अल्प भूधारक शेतकऱ्यांच्या शेतजमिनीवर यांत्रिकीकरणाची पोहोच वाढविणे.

२.४ हाय-टेक आणि उच्च मूल्य शेती उपकरणांची सेवा अत्यल्प व अल्प भूधारक शेतकऱ्यांना वाजवी दरात उपलब्ध करणे.

२.५ पीक उत्पादनामध्ये सुधारित/नव्याने विकसित शेतीविषयक उपकरणांच्या वापरास प्रोत्साहन देऊन कार्यक्षमता व उत्पादनाचा दर्जा वाढविणे.

३. सदर घटकासाठी पात्र लाभार्थी व निवडीचे निकष:

३.१ प्रकल्पांतर्गत जिल्ह्यातील शेतकरी उत्पादक कंपन्या/शेतकरी उत्पादक संघ.

३.२ प्रकल्पासाठी निवड झालेल्या गावातील कोणत्याही यंत्रणेकडे नोंदणी झालेले शेतकरी गट /बचत गट/ महिला /भुमिहिन व्यक्तींचे इच्छुक गट.

३.३ अर्जदार शेतकरी उत्पादक कंपनी/संघ व नोंदणीकृत शेतकरी/बचत गटांची आर्थिक परिस्थिती ही प्रस्तावीत कृषि अवजारे सेवा केंद्र उभारण्यासाठी व चालविण्यासाठी सक्षम असावीत.

३.४ स्थापित कृषि अवजारे सेवा केंद्रातील विकसित शेतीविषयक अवजारे व उपकरणे ही परिसरातील पीक पद्धतीवर आधारित असणे आवश्यक असून शेतकरी उत्पादक कंपनी/ संघ व नोंदणीकृत शेतकरी/बचत गटांच्या मार्फत गावसमुहातील अत्यल्प व अल्प शेतकऱ्यांना भाडेतत्वावर वाजवी दरात कृषि अवजारे उपलब्ध होणे आवश्यक आहे.

३.५ शेतकरी उत्पादक कंपनी/संघ व नोंदणीकृत शेतकरी/बचत गटांना कृषि अवजारे सेवा केंद्र उभारणीसाठी नोंदणीकृत बँक/ वित्तीय संस्था यांचेकडून कर्ज मंजूर होणे आवश्यक आहे. (कर्जाची रक्कम हि मंजूर अनुदानाच्या किमान दीडपट असणे आवश्यक आहे.)

३.६ शेतकरी उत्पादक कंपनी/संघ व नोंदणीकृत शेतकरी/बचत गटाने नोंदणीकृत बँक/वित्तीय संस्था व प्रकल्प व्यवस्थापन कक्षाशी विहित नमुन्याप्रमाणे करार करावा.

४. अर्थसहाय्य:

४.१ कृषि अवजारे सेवा केंद्रासाठी आवश्यक कृषि अवजारे, उपकरणे व संयंत्रे आणि आवश्यकते नुसार शेड बांधकाम यांना एकूण खर्चाच्या ५० टक्के अनुदान देय राहील. अनुदानाची कमाल मर्यादा रु. ५० लाख राहील.

४.२ अनुदानासाठी कृषि अवजारे सेवा केंद्राच्या प्रकल्प अहवालामध्ये असलेल्या जमिनीच्या किमतीचा/ भाडेपट्ट्याच्या रकमेचा समावेश राहणार नाही.

४.३ या प्रकल्पांतर्गत अनुदान क्रेडिट लिंकड बॅक ऐंडेड सबसिडी (Matching Grants) या तत्वानुसार बँकेने मंजूर केलेल्या सर्व बाबी पूर्ण केलेनंतर व कृषि अवजारे सेवा केंद्र कार्यान्वित झाल्यानंतर देण्यात येईल.

४.४ प्रकल्प अहवालामध्ये सर्व आवश्यक घटक (कृषि अवजारे, उपकरणे,संयंत्रे, आवश्यकते नुसार शेड बांधकाम, विद्युतीकरण, प्रशिक्षण, प्रमाणिकरण इ.) अंतर्भूत करणे आवश्यक आहे.

४.५ स्थापित प्रकल्पाची मालकी अर्थसहाय्यासाठी अर्ज केलेल्या शेतकरी उत्पादक कंपनी/ संघ व नोंदणीकृत शेतकरी /बचत गटाची असेल. भागीदारी (Partnership) मध्ये असलेल्या प्रकल्पांसाठी अर्थसहाय्य देय नाही.

४.६ शेतकरी उत्पादक कंपनी/ संघ व नोंदणीकृत शेतकरी/ बचत गटांच्या क्षेत्रातील वाव विचारात घेऊन स्वत: कृषि अवजारे, उपकरणे व संयंत्रे निवडण्याची मुभा आहे.

४.७ ट्रॅक्टर खरेदी प्रस्तावित असल्यास संबधित गट /कंपनीकडे चालू स्थितीतील किमान ५ ट्रॅक्टरचलित अवजारे असणे अनिवार्य आहे. तसे नसल्यास प्रत्येक ट्रॅक्टर समवेत किमान पाच ट्रॅक्टरचलित कृषि अवजारे खरेदी करणे अनिवार्य आहे.

आवश्यक कागदपत्रे:

a. विहित नमुन्यातील अर्ज व हमीपत्र
b. अर्जदार कंपनी/संघ/गटाचे नोंदणी पत्र
c. DPR-सविस्तर प्रकल्प अहवाल (घटकांची बाबनिहाय आणि किंमतीनिहाय तपशीलवार माहिती, तसेच शेड बांधकामाचे अंदाजपत्रक)
d. शेतकरी उत्पादक कंपनी/संघ/गटाची अवजारे भाडेतत्वावर देण्याबाबतची नियमावली/पोट नियमावली
e. कृषि अवजारे सेवा केंद्रासाठी उपलब्ध जमिनीचा ७/१२, ८ अ (किंवा ३० वर्षे भाडेतत्वाचा करारनामा/ ना हरकत प्रमाणपत्र).
f. याव्यतिरिक्त नोंदणीकृत बँक/वित्तीय संस्थेस कर्ज मंजुरीसाठी आवश्यक असलेली कागदपत्रे उपलब्ध करून देणे आवश्यक राहील.

५. अंमलबजावणीची कार्यपद्धती : अंमलबजावणीतील विविध स्तरावरील जबाबदाऱ्या

५.१ लाभार्थी:

५.१.१ पात्र शेतकरी उत्पादक कंपनी / संघ व नोंदणीकृत शेतकरी / बचत गटांनी घटकांतर्गत बाबींचा लाभ घेण्यासाठी आवश्यक कागदपत्रांसह विहित नमुन्यात अर्ज, हमीपत्र (प्रपत्र-१) व कृषि अवजारे सेवा केंद्र उभारणीचा सविस्तर प्रकल्प अहवाल उपविभागीय कृषि अधिकारी यांचेकडे सादर करावा.

५.१.२ वित्तीय अधिकार नियम १९७८ भाग दूसरा नुसार प्रदान करण्यात आलेल्या शक्ति व वित्तीय मर्यादेनुसार (अनुदान रक्कम- प्रकल्प संचालक/कृषि व्यवसाय विशेषज्ञ (प्रकल्प स्तर) रु. २५ ते ५० लक्ष पर्यंत, जिल्हा अधीक्षक कृषि अधिकारी/प्रकल्प संचालक, आत्मा रु. १० ते २५ लक्ष पर्यंत प्रती प्रस्ताव, उपविभागीय कृषि अधिकारी रु. १० लक्ष पर्यंत प्रती प्रस्ताव) सादर केलेली कागदपत्रे व कृषि अवजारे सेवा केंद्र-सविस्तर प्रकल्प अहवालाची तांत्रिक पडताळणी करून सक्षम अधिकारी पूर्वसंमती देतील. सदर पूर्वसंमती अर्जदार कंपनी/संघ व नोंदणीकृत शेतकरी/बचत गट व नोंदणीकृत वित्तीय संस्थेच्या नावे असेल.

५.१.३ प्रकल्प अहवालास पूर्वसंमती प्राप्त झाल्यानंतर पूर्वसंमती पत्रासह प्रकल्प अहवाल नोंदणीकृत बँक/वित्तीय संस्थेकडे सादर करावयाचा आहे. कर्ज मंजूर झाल्यानंतर (उपलब्ध कर्जाची रक्कम ही किमान अनुदानाच्या दीडपट रकमे इतकी असणे आवश्यक आहे) कर्ज मंजुरीचे पत्र उपविभागीय कृषि अधिकारी यांना सादर करावे.

५.१.४ नोंदणीकृत बँक / वित्तीय संस्थेला कर्ज मंजुरीसाठी सर्व आवश्यक कागदपत्रांची पूर्तता

शेतकरी उत्पादक कंपनी/संघ व नोंदणीकृत शेतकरी/बचत गटाने करावयाची आहे. तसेच प्रकल्प व्यवस्थापन कक्ष व नोंदणीकृत वित्तीय संस्था यांचे बरोबर आवश्यक करारनामे (MoU) करावयाचे आहेत.

५.१.५ नोंदणीकृत बँक/वित्तीय संस्थेच्या नियमावलीनुसार कर्ज मंजुरीसाठी आवश्यक असलेला स्वहिश्याची रक्कम उभारणे अनिवार्य आहे.

५.१.६ पूर्वसंमती मध्ये नमूद मुदतीमध्ये कृषि अवजारे सेवा केंद्राची उभारणी व समाविष्ठ बाबींची खरेदी करावयाची असून कृषि अवजारे सेवा केंद्र भाडेतत्वावर पूर्ण क्षमतेने कार्यान्वित होणे आवश्यक आहे.

५.१.७ प्रकल्प अहवालामध्ये प्रस्तावित केल्यानुसार तांत्रिक मापदंडानुसार कृषि अवजारे, उपकरणे व संयंत्रे खरेदी करणे आवश्यक आहे.

५.१.८ कृषि अवजारे सेवा केंद्राची उभारणीपूर्वी, उभारणीदरम्यान व उभारणी पश्चात तपासणीसाठी व आवश्यक कागदपत्रे (परवानग्या, बिले इ.) दाखविण्यासाठी नोंदणीकृत बँक/वित्तीय संस्थांचे प्रतिनिधी व प्रकल्पाचे अधिकारी यांना सहकार्य करावयाचे आहे.

५.१.९ कर्ज मंजूर करणाऱ्या नोंदणीकृत बँक/वित्तीय संस्थेमध्ये अर्जदार शेतकरी उत्पादक कंपनी/संघ व नोंदणीकृत शेतकरी/बचत गटाच्या नावे कर्ज खाते उघडणे बंधनकारक आहे.

५.१.१० कृषि अवजारे सेवा केंद्राची उभारणी तसेच समाविष्ठ बाबींची खरेदी जागतिक बँकेने निर्धारित केलेल्या प्रापण पद्धतीनुसार करावयाची आहे. याबाबतची नियमावली उपविभागीय कृषि अधिकारी यांचेकडून प्राप्त करून घ्यावी. तसेच पूर्वसंमती पत्रासोबत सामाजिक व पर्यावरण विषयक नियमावली उपलब्ध करून देण्यात येईल व त्याचे पालन करावे.

५.१.११ उभारणी केलेल्या कृषि अवजारे सेवा केंद्राबाबत व अवजारे पुरविण्यात येणाऱ्या भाडे दराबाबत परिसरात पुरेशी प्रसिद्धी करावी.

५.१.१२ खरेदी केलेली कृषि अवजारे ठेवण्यासाठी आवश्यकतेनुसार पुरेशा आकाराचे शेड बांधणे आवश्यक आहे.

अवास्तव आकाराच्या शेड बांधकामाचा प्रस्ताव विचारात घेतला जाणार नाही.

५.१.१३ कृषि अवजारांची देखभाल व निगा राखणेची जबाबदारी लाभार्थी गटाची राहील. सदर सेवा केंद्र किमान पाच वर्ष कार्यरत राहील याबाबतची जबाबदारी लाभार्थी गटाने घ्यावयाची आहे.

५.१.१४ प्रकल्प उभारणी पूर्ण करून त्याची कार्यवाही भाडेतत्वावर पूर्ण क्षमतेने कार्यान्वित झालेबाबत उपविभागीय कृषि अधिकारी यांना प्रपत्र ४ मध्ये अवगत करावे.

५.१.१५ कृषि अवजारांच्या दर्जाबाबत लाभार्थी गटाने स्वत: खात्री करावयाची आहे. यासाठी राष्ट्रीय स्तरावरील कृषि अवजारे चाचणी संस्था, कृषि विद्यापीठे, अभियांत्रिकी महाविद्यालये यांची मदत घ्यावी.

५.२ उपविभागीय कृषि अधिकारी:

५.२.१ विहित नमुन्यातील अर्ज व सादर केलेल्या कागदपत्रांच्या आधारे अर्जदार शेतकरी उत्पादक कंपनी/संघ व नोंदणीकृत शेतकरी/ बचत गट प्रस्तावित कृषि अवजारे सेवा केंद्र उभारणीसाठी सक्षम असल्याबाबत खात्री करावी.

५.२.२ अर्जदार शेतकरी उत्पादक कंपनी /संघ व नोंदणीकृत शेतकरी/ बचत गट यांचे नियोजित प्रकल्प स्थळास भेट देऊन कृषि अवजारे सेवा केंद्र उभारणीसाठी योग्य असल्याची खात्री करावी. उभारणी पूर्व मोका तपासणीचे शेतकरी उत्पादक कंपनी/संघ किंवा नोंदणीकृत शेतकरी/बचत गट प्रमुखासह अक्षांश रेखांश सह छायाचित्र काढून संगणक प्रणालीवर अपलोड करावेत. वित्तीय अधिकार नियम १९७८ नुसार वरिष्ठ स्तरावर मंजुरी आवश्यक असल्यास स्वयंस्पष्ट अभिप्रायासह इच्छुक लाभार्थ्यांचा विहित नमुन्यातील अर्ज, प्रकल्प अहवाल व सादर केलेली कागदपत्रे प्रकल्प संचालक, आत्मा कार्यालयास सादर करावीत.

५.२.३ सादर केलेल्या प्रकल्प अहवालाची कृषि व्यवसाय विशेषज्ञ यांचे मदतीने पडताळणी करून योग्य प्रस्तावांना वित्तीय अधिकार नियम १९७८ भाग दूसरा इ २८, २९ नुसार लाभार्थी शेतकरी उत्पादक कंपनी/संघ व नोंदणीकृत शेतकरी/बचत गट व नोंदणीकृत बँक/वित्तीय संस्था यांचे नावे विहित नमुन्यातील पूर्वसंमती पत्र द्यावे/पूर्वसंमती पत्रासाठी शिफारस करावी. शेतकरी उत्पादक कंपनी/संघ व नोंदणीकृत शेतकरी/बचत गटांबरोबर MoU करावा. (अनुदान रक्कम मर्यादा- जिल्हा अधीक्षक कृषि अधिकारी किंवा प्रकल्प संचालक, आत्मा रु. २५ लक्ष प्रती प्रस्ताव, उपविभागीय कृषि अधिकारी रु. १० लक्ष पर्यंत प्रती प्रस्ताव).

५.२.४ सदर घटकांतर्गत प्राप्त अर्ज, पूर्वसंमती, प्रकल्प उभारणीबाबत प्रगती व प्रकल्प पूर्ण उभारणीबाबत वेळोवेळी होणाऱ्या प्रकल्पासाठीच्या जिल्हास्तरीय समितीच्या बैठकामध्ये माहिती द्यावी.

५.२.५ प्रस्तावित प्रकल्पास नोंदणीकृत बँक/वित्तीय संस्थेकडून कर्ज मंजूर होण्यासाठी अर्जदार शेतकरी उत्पादक कंपनी/संघ व नोंदणीकृत शेतकरी/बचत गटास सहकार्य करावे. यासाठी संबधित बँक, जिल्हा अग्रणी बँक, जिल्हास्तरीय बँकर्स समिती व जिल्हाधिकारी यांचेशी समन्वय साधावा.

५.२.६ प्रकल्प उभारणी दरम्यान आवश्यकतेनुसार प्रकल्प स्थळास भेटी द्याव्यात व प्रकल्पाची उभारणी तांत्रिक निकषानुसार असल्याची खात्री करावी.

५.२.७ प्रकल्प उभारणीनंतर प्रकल्प उभारणी पूर्ण झाल्याचे लाभार्थी शेतकरी उत्पादक कंपनी / संघ व नोंदणीकृत शेतकरी/बचत गटाने अवगत केल्यावर नोंदणीकृत बँक/वित्तीय संस्थेचे प्रतिनिधी व लाभार्थी शेतकरी उत्पादक कंपनी/संघ व नोंदणीकृत शेतकरी/बचत गट प्रमुखासमवेत विहित नमुन्यात मोका तपासणी करावी. उभारणी पश्चात मोका तपासणीचे लाभार्थी शेतकरी उत्पादक कंपनी/संघ व नोंदणीकृत शेतकरी/बचत गटाचे प्रमुख, नोंदणीकृत बँक/वित्तीय संस्थेच्या प्रतिनिधीसह अक्षांश रेखांश सह छायाचित्र काढून संगणक प्रणालीवर अपलोड करावेत.

५.२.८ प्रकल्प उभारणी ही जागतिक बँकेने निर्धारित केलेल्या प्रापण पद्धतीनुसार आहे याची खात्री करावी. याबाबतची नियमावली पूर्व संमती पत्रासोबत उपलब्ध करून द्यावी.

५.२.९ पात्र प्रस्तावांची देय अनुदान अदायगी करण्यापूर्वी खरेदी करण्यात आलेली कृषि अवजारे, उपकरणे व यंत्राच्या किंमती या कृषि विभागाच्या www.agrimachinery.nic.in संकेतस्थळावर असलेल्या किमतीशी पडताळणी करावी. तसेच या संकेतस्थळावर उपलब्ध असलेल्या कृषि अवजारांच्या किमतीची उत्पादक/खुल्या बाजारातील किंमतीसोबत पडताळणी करावी.

५.२.१० तपासणी अहवालासह शिफारस झालेल्या पात्र प्रस्तावांची देय अनुदान अदायगी प्रस्ताव प्राप्त झाल्या पासून १० दिवसात (निधी उपलब्धतेनुसार) DBT द्वारे थेट लाभार्थ्यांना प्रकल्पासाठी उभारलेल्या कर्ज खात्यांमध्ये करावी.

५.२.११ लाभार्थी शेतकरी उत्पादक कंपनी/संघ व नोंदणीकृत शेतकरी/बचत गटाने अवगत केल्यानंतर १००% लाभार्थ्यांची तपासणी करावी. (प्रपत्र-७)

५.३ प्रकल्प संचालक, आत्मा:

५.३.१ उपविभागीय कृषि अधिकारी यांचेकडून प्राप्त संभाव्य अनुदान रक्कम रु. १० ते २५ लाख अनुदान रक्कम असलेल्या प्रस्तावांची प्राप्त कागदपत्र व प्रकल्प अहवाल याआधारे अर्जदार शेतकरी उत्पादक कंपनी/संघ व नोंदणीकृत शेतकरी /बचत गटाने कृषि अवजारे सेवा केंद्र उभारणीसाठी सक्षम असल्याबाबत खात्री करावी.

५.३.२ वरीलप्रमाणे अर्जदार शेतकरी उत्पादक कंपनी/संघ व नोंदणीकृत शेतकरी/बचत गट व नियोजित प्रकल्प स्थळास भेट देऊन नियोजित प्रकल्प स्थळ प्रस्तावित प्रकल्पासाठी योग्य असल्याची खात्री करावी. उभारणी पूर्व मोका तपासणीचे शेतकरी उत्पादक कंपनी /संघ व नोंदणीकृत शेतकरी/बचत गट प्रमुखासह अक्षांश रेखांश सह छायाचित्र काढून संगणक प्रणालीवर अपलोड करावेत.

५.३.३ प्राप्त प्रकल्प अहवालाची कृषि व्यवसाय विशेषज्ञ यांचे मदतीने पडताळणी करून योग्य प्रस्तावांना (वित्तीय अधिकार नियम १९७८ भाग दूसरा इ २८,२९ नुसार) शेतकरी उत्पादक कंपनी /संघ व नोंदणीकृत शेतकरी/बचत गट व नोंदणीकृत बँक/वित्तीय संस्था यांचे नावे विहित नमुन्यातील पूर्वसंमती पत्र द्यावे/पूर्वसंमती पत्रासाठी शिफारस करावी.

५.३.४ प्रस्तावित प्रकल्पास नोंदणीकृत बँक/वित्तीय संस्थेकडून कर्ज मंजूर होण्यासाठी अर्जदार शेतकरी उत्पादक कंपनी /संघ व नोंदणीकृत शेतकरी/बचत गटास सहकार्य व मार्गदर्शन करावे. यासाठी जिल्हा अग्रणी बँक व जिल्हाधिकारी यांचेशी समन्वय साधावा. जिल्हास्तरीय बँकर्स समितीच्या बैठकीमध्ये याबाबत नियमित आढावा घ्यावा.

५.३.५ सदर घटकांतर्गत जिल्ह्यामधून प्राप्त अर्ज, पूर्वसंमती, प्रकल्प उभारणीबाबत प्रगती व पूर्ण झालेल्या प्रकल्पांच्या सद्यस्थितीबाबत प्रकल्पासाठीच्या जिल्हास्तरीय समितीच्या वेळोवेळी होणाऱ्या सभेमध्ये अवगत करावे.

५.३.६ उपविभागीय कृषि अधिकारी यांचेकडून प्राप्त संभाव्य अनुदान रक्कम रुपये १० लक्ष ते २५ लाखापर्यंत अनुदान रकमेचे असलेल्या प्रकल्पांना पूर्वसंमती व अनुदान अदायगीची कार्यवाही करावयाची आहे.

५.३.७ पात्र प्रस्तावांची देय अनुदान अदायगी करण्यापूर्वी खरेदी करण्यात आलेली कृषि अवजारे, उपकरणे व यंत्राच्या किंमती या कृषि विभागाच्या www.agrimachinery.nic.in संकेतस्थळावर असलेल्या किमतीशी पडताळणी करावी. तसेच या संकेतस्थळावर उपलब्ध असलेल्या कृषि अवजारांच्या किमतीची उत्पादक/खुल्या बाजारातील किंमतीसोबत पडताळणी करावी.

५.३.८ पूर्वसंमती दिलेल्या प्रकल्पांना उभारणीपूर्व, उभारणी दरम्यान व उभारणी पश्चात भेटी द्याव्यात व सर्व लाभार्थ्यांची तपासणी करावी.

५.३.९ प्रकल्प पूर्ण झाल्याचे शेतकरी उत्पादक कंपनी /संघ व नोंदणीकृत शेतकरी/बचत गटाने अवगत केल्यानंतर नोंदणीकृत बँक/वित्तीय संस्थांचे प्रतिनिधी लाभार्थी शेतकरी उत्पादक कंपनी /संघ व नोंदणीकृत शेतकरी/बचत गटाचे प्रमुख यांचे समवेत उभारणीपश्चात प्रकल्पास भेट देऊन विहित नमुन्यातील मोका तपासणी पूर्ण करावी. प्रकल्पासमवेत लाभार्थी शेतकरी उत्पादक कंपनी /संघ व नोंदणीकृत शेतकरी/बचत गटाचे प्रमुख, नोंदणीकृत बँक/वित्तीय संस्थेचे प्रतिनिधी यांचेसह तपासणीचे छायाचित्र अक्षांश व रेखांश सह प्रकल्पाच्या संकेत स्थळावर अपलोड करावेत.

५.४ कृषि व्यवसाय विशेषज्ञ (प्रकल्प स्तर):

५.४.१ उपविभागीय कृषि अधिकारी यांची शिफारस विचारात घेऊन अर्जदार शेतकरी उत्पादक कंपनी /संघ व नोंदणीकृत शेतकरी/ बचत गट यांचे नियोजित प्रकल्प स्थळास भेट देऊन कृषि अवजारे सेवा केंद्र उभारणीसाठी योग्य असल्याची खात्री करावी. उभारणी पूर्व मोका तपासणीचे शेतकरी उत्पादक कंपनी/संघ किंवा नोंदणीकृत शेतकरी/बचत गट प्रमुखासह अक्षांश रेखांश सह छायाचित्र काढून संगणक प्रणालीवर अपलोड करावेत.

५.४.२ उपविभागीय कृषि अधिकारी यांचेकडून प्राप्त संभाव्य अनुदान रक्कम रुपये २५ लक्ष ते ५० लक्ष पर्यंत अनुदान रकमेचे असलेल्या प्रकल्पांना पूर्वसंमती व अनुदान अदायगीची कार्यवाही करावयाची आहे.

५.४.३ पूर्वसंमती दिलेल्या प्रकल्पांना उभारणीपूर्व, उभारणी दरम्यान व उभारणीपश्चात भेटी द्याव्यात.

५.४.४ प्रकल्प पूर्ण झाल्याचे शेतकरी उत्पादक कंपनी /संघ व नोंदणीकृत शेतकरी/बचत गटाने अवगत केल्यानंतर नोंदणीकृत बँक/वित्तीय संस्थांचे प्रतिनिधी लाभार्थी शेतकरी उत्पादक कंपनी /संघ व नोंदणीकृत शेतकरी/बचत गटाचे प्रमुख यांचे समवेत उभारणीपश्चात प्रकल्पास भेट देऊन विहित नमुन्यातील मोका तपासणी पूर्ण करावी. प्रकल्पासमवेत लाभार्थी शेतकरी उत्पादक कंपनी /संघ व नोंदणीकृत शेतकरी/बचत गटाचे प्रमुख, नोंदणीकृत बँक/वित्तीय संस्थेचे प्रतिनिधी यांचेसह तपासणीचे छायाचित्र अक्षांश व रेखांश सह प्रकल्पाच्या संकेत स्थळावर अपलोड करावेत.

प्रपत्र-१

सत्यमेव जयते

महाराष्ट्र शासन - कृषि विभाग

नानाजी देशमुख कृषि संजीवनी प्रकल्प

प्रकल्पांतर्गत शेतकरी उत्पादक गट/ शेतकरी उत्पादक कंपनी/ स्वयंसहाय्यता गट यांनी अर्थसहाय्यासाठी करावयाचा अर्ज

==

प्रति,

उप विभागीय कृषि अधिकारी,
उपविभाग..........................
जिल्हा ....

महोदय,

नानाजी देशमुख कृषि संजीवनी प्रकल्पांतर्गत ------------------------ शेतकरी उत्पादक गट/ शेतकरी उत्पादक कंपनी/ स्वयंसहाय्यता गट --------------------- प्रक्रिया उद्योगामध्ये गुंतवणूक करणेस तयार आहे, त्याकरिता प्रकल्पांतर्गत खालील घटकाकरिता निवड होणेसाठी विनंती अर्ज सादर करत आहे.

घटकाचे नाव- ....

घटकाचा तपशील- ....

अ) अर्ज करणाऱ्या गटाचा तपशील	
१. गटाचे नाव -	
२. गटाचा प्रकार (FPC/FPO/SHG/FIG/इतर) -	
३. ज्या यंत्रणे/ कार्यालयाकडे नोंदणी झाली आहे त्या यंत्रणे/कार्यालयाचे नाव	
४. नोंदणी क्रमांक व दिनांक	
५. गटाचे कार्यक्षेत्र (गावाची संख्या व तालुक्यांची नावे व जिल्हा) -	
६. गटातील एकूण सभासद संख्या -	स्त्रिया ☐ पुरुष ☐ एकूण ☐
७. नोंदणी करताना गटाचा पूर्ण पत्ता-	गाव.................. पोस्ट...................... तालुका............जिल्हा...................... पिन क्र.- ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

८. दुरध्वनी क्र. (STD कोड सह) -	☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐
९. मुख्य प्रवर्तकाचे नाव -	
१०. मुख्य प्रवर्तकाचा भ्रमणध्वनी क्र.-	☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐
११.संपर्कासाठी ई-मेल आयडी-	
१२. गटाचे सचिव /मुख्य कार्यकारी अधिकाऱ्याचे नाव	
१३. गटाचे सचिव /मुख्य कार्यकारी अधिकाऱ्याचा भ्रमणध्वनी क्र.-	☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐
कृषि अवजारे सेवा केंद्र व्यवसायाबाबतचा पूर्वानुभव -	
अ. प्रशिक्षण घेतले आहे का ?	
ब. असल्यास कोठे ?	
क. अभ्यास दौरा/ भेट दिली आहे का ? कोठे ?	
प्रस्तावित कृषि अवजारे सेवा केंद्राचा एकूण खर्च (रु.)	
प्रकल्पांतर्गत वार्षिक रोजगार निर्मिती (मनुष्यदिन) (संख्या)	
हंगामी	
कायमस्वरुपी	
तांत्रिक	
अतांत्रिक	
परिसरातील सुरु असलेल्या याच प्रकारच्या इतर कृषि अवजारे सेवा केंद्राबाबत थोडक्यात तपशील	

ब) प्रस्तावित कृषि अवजारे सेवा केंद्राचा तपशील

कृषि अवजारे सेवा केंद्राचे नाव-			
कृषि अवजारे सेवा केंद्राचे ठिकाण	गाव -	तालुका -	जिल्हा -
गटाच्या मालकीची जमिन (हे./आर) - सर्व्हे नंबर -			
शेडची व्यवस्था	स्वतःचे	भाड्याचे	
मनुष्यबळ आवश्यकता (संख्या)	तांत्रिक -	अतांत्रिक -	
मनुष्यबळ उपलब्धता (संख्या)	तांत्रिक -	अतांत्रिक -	
मनुष्यबळ आवश्यकता (संख्या)	हंगामी -	कायमस्वरूपी -	
मनुष्यबळ उपलब्धता (संख्या)	हंगामी -	कायमस्वरूपी -	
कृषि अवजारे सेवा केंद्राचा लाभ अल्प/अत्यल्प भूधारक शेतकऱ्यांना होतो का ?	होय / नाही		

कृषि अवजारे सेवा केंद्राद्वारे उपलब्ध होणाऱ्या अवजारांसाठी मागणी असलेबाबत थोडक्यात विवेचन	
अ. मागणीचा कालावधी	
ब. वार्षिक क्षमता (हे.)	

क) प्रस्तावित कृषि अवजारे सेवा केंद्राचा खर्च

अ.क्र.	अवजारे/उपकरणे/संयंत्राचे नाव	आवश्यक संख्या	अंदाजित रक्कम (रु.)	उत्पादकाचे नाव व पत्ता
१.				
२.				
३.				
४.				
५.				
६.				
७.				
८.				
एकूण				

निधी उपलब्धता	स्व हिस्सा (रु.)	
	बँक कर्ज (रु.)	
	प्रकल्पातून अंदाजित मिळणारे अनुदान (रु.)	
	प्रस्तावित बँकेचे नाव व शाखा	
	यापूर्वी घेतलेले कर्ज (रु.)	
	शिल्लक परतफेड (रु.)	

ड) प्रकल्प आराखडयामध्ये खालील बाबी आवश्यक आहेत.

१. Cash Flow Statement	
२. Net present value statement	
३. चालू कर्जाच्या परतफेडी बाबत बँकेचे स्टेटमेंट	
४.	
५.	

कृषि अवजारे सेवा केंद्राच्या आराखड्यामध्ये खालील बाबींबाबत तपशील असणे आवश्यक आहे .

१. सध्याची कृषि अवजारे स्थिती	२. मागणी
३. भाडेतत्वावर कृषि अवजारे देणेबाबतचे धोरण	४. इन्शुरन्स बाबत तपशील

अमंलबजावणी वेळापत्रक

प्रकल्पाचे टप्पे, अमंलबजावणी तारीख (Bar charts, Milestone Charts सोबत द्यावे)
तंत्रज्ञान व व्यवस्थापकीय चा तपशील (कार्य, देखभाल, वित्त्, विपणन इ.) आवश्यकता व उपलब्धता बाबत सविस्तर तपशील द्यावा

१. मला / आम्हाला कल्पना आहे की, सदर घटकांतर्गत प्रकल्पातून लाभ घेण्यासाठी नोंदणीकृत बँकेचे/ वित्तीय संस्थेचे कर्ज घेणे अनिवार्य आहे. सदर नोंदणीकृत बँक/ वित्तीय संस्था स्वतंत्रपणे प्रकल्पाची तांत्रिकदृष्ट्या (technically feasible) व आर्थिकदृष्ट्या व्यवहार्यता (financially viable) तपासून त्यांचे धोरणानुसार प्रस्ताव मंजूर करतील. त्यासाठी सदर नोंदणीकृत बँक/ वित्तीय संस्थेशी आवश्यक करारनामा करण्यास आम्ही तयार आहोत. सदर करारनाम्यात प्रकल्पाच्या प्रापण, आर्थिक, पर्यावरणीय तसेच सामाजिक आराखड्यातील तरतुदीप्रमाणे कार्यवाही करण्याचा उल्लेख असेल तसेच जागतिक बँकेच्या लाचलुचपत प्रतिबंधक मार्गदर्शक सूचनांचा पालन करण्याचा उल्लेख असेल. त्याच धर्तीवर प्रकल्प व्यवस्थापन कक्षाबरोबर आवश्यक करारनामा करण्यात येईल. प्रकल्प पूर्ण झाल्यानंतर प्रकल्प अधिकारी व नोंदणीकृत बँक/ वित्तीय संस्था यांनी तपासणी करून शिफारस केल्याप्रमाणे अनुदान बँकेकडे (back – ended subsidy) कर्ज खाती जमा केले जाईल.
२. सदर घटकासाठी माझी / आमची निवड झाल्यास आवश्यक कागदपत्रांची पूर्तता करुन विहीत मुदतीत प्रकल्पाच्या मार्गदर्शक सुचनेनुसार तसेच प्रकल्प अधिकाऱ्यांच्या तांत्रिक देखरेखीखाली काम पूर्ण केल्या नंतरच अनुदान देय राहील.
३. सदरचे काम विहित मुदतीत व मार्गदर्शक सुचनेप्रमाणे पूर्ण न केलेस अनुदान मिळणार नाही, याची मला / आम्हाला जाणीव आहे.
४. सदर बाबीचा लाभ घेत असतांना वा त्यानंतर गैरव्यवहार झाल्याचे आढळून आल्यास अथवा लाभांकित बाबीचा गैरवापर झाल्याचे सिद्ध झाल्यास संबंधित घटकासाठी मिळालेले अनुदान सव्याज वसूल केले जाईल. याची मला /आम्हाला स्पष्ट जाणीव आहे.
५. प्रकल्पाचे अधिकारी आणि इतर प्राधिकृत व्यक्तींना प्रकल्प व अनुषंगिक बाबी तपासणीसाठी माझी / आमची संमती राहील तसेच, त्यांना या कामासाठी सहकार्य करण्यात येईल.

वरील सर्व माहिती आमच्या समजुतीप्रमाणे बरोबर व खरी आहे.

स्थळ:-

दिनांक- **शेतकरी उत्पादक कंपनीच्या/ गटाच्या मुख्य प्रवर्तकाची सही**

सोबत खालील बाबींची पूर्तता करणे आवश्यक आहे. :-

१. नोंदणी प्रमाणपत्र
२. व्यवसाय आराखडा
३. मागील आर्थिक वर्षाचा जमाखर्चाचा ताळेबंद (Balance sheet)
४. नजीकच्या काळात झालेल्या लेखापरीक्षणाचा अहवाल

प्रपत्र - २

प्रकल्प स्थळ पाहणी व पात्रतेबाबत अभिप्राय-उपविभागीय कृषि अधिकारी

(कृषि अवजारे सेवा केंद्र/शेड बांधणी)

मे. -- या शेतकरी उत्पादक कंपनी/संघ व नोंदणीकृत शेतकरी/बचत गट (प्रमुख प्रवर्तक- श्री./श्रीमती. ---------------------------------) यांनी नानाजी देशमुख कृषि संजीवनी प्रकल्पांतर्गत ------------------------------- या प्रकल्पासाठी अनुदान मिळण्यासाठी अर्ज केलेला आहे. यापूर्वी सदर प्रकल्पासाठी/ प्रकल्पातील घटकासाठी इतर कोणत्याही शासकीय योजनेतून लाभ घेतलेला नाही/प्रस्तावित नाही. सदर शेतकरी उत्पादक कंपनी/संघ व नोंदणीकृत शेतकरी/बचत गट योजनेच्या निकषाप्रमाणे पात्र आहे.

दिनांक --------------- रोजी भेट देऊन प्रकल्प स्थळाची पाहणी केली आहे. अर्जासोबत सादर केलेली कागदपत्र, प्रकल्प अहवाल, प्रकल्पाचे नियोजित स्थळ व त्या परिसरातील एकंदर पीक पद्धती पाहता सदर प्रकल्प योग्य असून राबविण्यासाठी शेतकरी उत्पादक कंपनी/संघ व नोंदणीकृत शेतकरी/बचत गट सक्षम आहे. सदर शेतकरी उत्पादक कंपनी/संघ व नोंदणीकृत शेतकरी/बचत गटास --------------------- या प्रकल्पासाठी पूर्वसंमती देण्यात येत आहे/देण्यासाठी शिफारस करणेत येत आहे.

उपविभागीय कृषि अधिकारी
(प्रकल्प संचालक, आत्मा/प्रकल्प संचालक अथवा त्यांनी प्राधिकृत केलेले अधिकारी)
मुख्यालय --------------------
नाव -------------------------
स्वाक्षरी ----------------------
दिनांक ----------------------

(टीप-उपविभागीय कृषि अधिकारी यांनी मार्गदर्शक सूचनांचा अवलंब करून उपरोक्त स्थळ तपासणी अहवाल भौगोलिक चिन्हांकनासह (Geo-tagging) द्यावा.)

प्रपत्र - ३

पूर्वसंमती पत्र

जा.क्र. -----------------

कार्यालय- उपविभागीय कृषि अधिकारी, ____

उपविभाग ________,जिल्हा________

दिनांक -   /   /२०

प्रति,

१. **प्रमुख प्रवर्तक**

----

२. **व्यवस्थापक**

बँक/वित्तीय संस्था

विषय :- नानाजी देशमुख कृषि संजीवनी प्रकल्पांतर्गत कृषि अवजारे सेवा केंद्र उभारणी करीता पूर्वसंमती देणेबाबत

संदर्भ :- शेतकरी उत्पादक कंपनी/संघ व नोंदणीकृत शेतकरी/बचत गटाचा दिनांक ---------चा अर्ज.

नानाजी देशमुख कृषि संजीवनी प्रकल्पांतर्गत "कृषि अवजारे सेवा केंद्र" या बाबीसाठी अर्थसहाय्य मिळण्यासाठी आपण अर्ज सादर केला आहे. सद्यस्थितीत सदर घटकातंर्गत खालील लागू असलेल्या अटी व शर्तीच्या अधीन राहून आपल्या प्रकल्पास अनुदान देण्यास तत्वत: मान्यता देण्यात येत आहे. सदर पूर्वसंमती पत्र म्हणजे अनुदान मंजुरीपत्र नाही.

आपण सादर केलेल्या प्रकल्प अहवालाच्या आधारे आपल्या प्रकल्पास रु.---------------- लाख एवढे अनुदान रकमेस तत्वत: मान्यता (In Principle Approval) देण्यात येत असून कर्ज मंजुरीनंतर आपण एक महिन्याच्या आत काम सुरु करावे.

१) प्रकल्पास तत्वत: मंजुरी मिळाल्यापासून लाभार्थी शेतकरी उत्पादक कंपनी/संघ व नोंदणीकृत शेतकरी/बचत गटांना ----- महिन्यांच्या आत कृषि अवजारे सेवा केंद्राची निर्मिती करणे बंधनकारक राहील.

२) सदर पूर्वसंमती पत्राच्या आधारे नोंदणीकृत बँक/वित्तीय संस्थेकडून किमान अनुदानाच्या दीडपट रकमेचे कर्ज घेणे आवश्यक आहे. नोंदणीकृत बँक/वित्तीय संस्थेकडून कर्ज घेण्यासाठी त्यांचे नियमावली प्रमाणे आवश्यक बाबींची पूर्तता लाभार्थी शेतकरी उत्पादक कंपनी/संघ व नोंदणीकृत शेतकरी/बचत गटाने करावयाची आहे.

३) सदर प्रकल्पास अथवा प्रकल्पातंर्गत बाबींसाठी केंद्र किंवा राज्यशासनाकडून अनुदान/ अर्थसहाय्याचा लाभ घेतला असल्यास अथवा मागणी केली असल्यास या कार्यालयास अवगत करणे बंधनकारक आहे .

४) प्रकल्प अर्थसहाय्यासाठी ज्या आर्थिक वर्षात मंजूर केला जाईल त्या वर्षीच्या प्रचलीत मापदंडानूसार अनुदान / अर्थसहाय्य देय राहील.

५) कृषि अवजारे सेवा केंद्रासाठी आवश्यक बाबींची खरेदी व आवश्यकतेनुसार शेड बांधकाम पुर्ण केल्याबाबत व कृषि अवजारे सेवा केंद्र पूर्ण क्षमतेने कार्यान्वित झालेबाबत लाभार्थी शेतकरी उत्पादक कंपनी/संघ व नोंदणीकृत शेतकरी/बचत गटांने पूर्वसंमती देणाऱ्या अधिकाऱ्यास अवगत करावयाचे आहे. योजनेच्या व बँक कर्ज मंजुरीच्या अटी व शर्तीच्या अधीन राहून प्रकल्प कार्यान्वित झालेनंतर करावयाच्या मोका तपासणीच्या आधारे ज्यामध्ये तज्ञ सल्लागार, प्रकल्पाचे अधिकारी व कर्ज मंजूर करणाऱ्या नोंदणीकृत बँकेचे/वित्तीय संस्थेचे प्रतिनिधी यांचा समावेश आहे. मोका तपासणी आधारे लाभार्थीच्या बँक कर्ज खात्यावर अनुदान जमा करण्यात येईल. तपासणी दरम्यान आवश्यक सक्षम व्यक्ती/संस्थेचे आवश्यकतेनुसार प्रमाणपत्र देण्याची जबाबदारी लाभार्थी शेतकरी उत्पादक कंपनी/संघ व नोंदणीकृत शेतकरी/बचत गटाची राहील.

६) अर्थसहाय्याची रक्कम तत्वत: नोंदणीकृत बँकेने छाननी केलेल्या रकमेनुसार परिगणित करण्यात येईल याबाबत अंतिम निर्णय घेण्याचा अधिकार पूर्वसंमती देणाऱ्या अधिकाऱ्यांना राहील.

७) कृषि अवजारे सेवा केंद्राची उभारणी तसेच समाविष्ठ बाबींची खरेदी जागतिक बँकेने निर्धारित केलेल्या प्रापण पद्धतीनुसार करावयाची असून याबाबतची नियमावली तसेच सामाजिक व पर्यावरण विषयक नियमावली सोबत जोडण्यात आलेली असून त्याचे पालन करणे बंधनकारक राहील.

८) लाभार्थ्याने खोटी माहिती सादर केल्याचे आढळून आल्यास मान्यता रद्द करण्याचे अधिकार प्रकल्पातील अधिकाऱ्यांना राहतील.

९) प्रकल्पाची उभारणी पूर्ण केल्यानंतर प्रकल्पाचे अधिकारी व नोंदणीकृत बँक/वित्तीय संस्थांचे प्रतिनिधी मोका तपासणी करतील त्यांना सहकार्य करणे बंधनकारक राहील.

१०) सदर तत्वत: मान्यता देताना लाभार्थ्यास कुठल्याही प्रकारची पूर्वसुचना न देता बदल करणे, सुधारणा करणे आणि अटी व शर्तीचा समावेश करण्याचा अधिकार प्रकल्प संचालकांना राहील.

उपविभागीय कृषि अधिकारी
(प्रकल्प संचालक, आत्मा /प्रकल्प संचालक अथवा त्यांनी प्राधिकृत केलेले अधिकारी)

(मुख्यालय)-------------------
नाव -------------------------
स्वाक्षरी ----------------------
दिनांक ----------------------

प्रपत्र-४

कृषि अवजारे सेवा केंद्र उभारणी पूर्ण झालेनंतर लाभार्थी शेतकरी उत्पादक कंपनी/संघ व नोंदणीकृत शेतकरी/बचत गटांसाठी अनुदान मागणीपत्र

प्रति,

उपविभागीय कृषि अधिकारी

उपविभाग -----------

जिल्हा ---------

विषय: पूर्वसंमती नुसार उभारणी केलेल्या कृषि अवजारे सेवा केंद्रासाठी देय अनुदान मिळणेबाबत.

आम्ही, ----------------------------------- शेतकरी उत्पादक कंपनी /संघ व नोंदणीकृत शेतकरी/बचत गट दिनांक ------------रोजी अर्थसहाय्य मिळण्यासाठी केलेल्या अर्जानुसार संदर्भ --------------अन्वये पूर्व संमती मिळालेली आहे. प्रकल्प आराखडा व नोंदणीकृत बँक/वित्तीय संस्थेच्या मंजुरीनुसार कृषि अवजारे सेवा केंद्राची उभारणी पूर्ण झाली असून कृषि अवजारे सेवा केंद्र पूर्ण क्षमतेने सुरू झालेला आहे. प्रकल्प उभारणीचा तपशील खालीलप्रमाणे आहे.

१. प्रकल्प मंजूरीचा तपशील जा.क्र.व दि. :
मंजूर रक्कम रु :

२. कृषि अवजारे सेवा केंद्र उभारणी केल्याचा पत्ता - सर्वे नं. :
ठिकाण :

३. कर्ज मंजूरी व कर्ज वितरणाचा तपशील : बँकेचे नाव व शाखा :
कर्ज मंजूरी दि. :
कर्ज मंजूर रक्कम : रु.
कर्ज वितरण दि. :
कर्ज वितरण रक्कम : रु.

४. कृषि अवजारे सेवा केंद्र उभारणी सुरु केल्याचा दिनांक :

५. कृषि अवजारे सेवा केंद्र उभारणी पुर्ण केल्याचा दिनांक :

६. कृषि अवजारे सेवा केंद्रासाठी प्रत्यक्षात उभारण्यात आलेल्या सुविधांचा तपशील :

अ.क्र.	बाब	परिमाण	प्रस्तावित	प्रत्यक्षात	प्रत्यक्षात झालेला खर्च
१	**शेड बांधकाम** अ. क्षेत्रफळ ब. बांधकामाचा खर्च				

२	**कृषि अवजारे, उपकरणे व संयंत्रांची यादी तपशीलासह** अ. ब. क. ड. इ.	 नग नग नग नग नग			

७. केंद्र किंवा राज्य शासनाच्या इतर योजनेतून प्रकल्पासाठी/प्रकल्पातील घटकासाठी अनूदान घेतलेले अथवा मागणी केलेली नाही.

८. प्रकल्प किंमतीचा तपशील.

बाब	प्रकल्प अहवालानुसार किंमत	बँकेच्या कर्ज मंजूरीनुसार मंजूर खर्च	प्रत्यक्ष झालेला खर्च
शेड बांधकाम			
कृषि अवजारे, उपकरणे व संयंत्रे			
एकूण रक्क्म (लाख)			

९. भांडवलाचा तपशील

भांडवलाचा प्रकार	प्रकल्प अहवालानुसार नुसार	बँक अपरायजलनुसार	प्रत्यक्षात
शेतकरी उत्पादक कंपनी /गटातील सभासदांचा सहभाग			
बँकेचे कर्ज			
अनुदान			
इतर			
एकूण रु. (लाख)			

१०. शेड उभारणी, कृषि अवजारे, उपकरणे व संयंत्रे खरेदीचा तपशील

अ.क्र.	बाब	अपरायजल कॉस्ट	प्रत्यक्ष खर्च
एकूण			

११. भाडेतत्वावर कृषि अवजारे सेवा केंद्राची कार्यवाही सुरु झाल्याची तारीख- दि.

वरीलप्रमाणे कृषि अवजारे सेवा केंद्र उभारणी पूर्ण झालेली आहे. खरेदी प्रक्रियेसाठी वापरलेल्या कार्यपद्धतीनुसार दरपत्रके, तुलनात्मक तक्ता, पुराव्थादाराची निवड व कार्यानुभव आदेशाच्या प्रती सोबत जोडलेल्या आहेत. देय अनुदान सदर कृषि अवजारे सेवा केंद्र उभारणीसाठी उघडण्यात आलेल्या कर्ज खाती जमा होण्यास विनंती आहे.

प्राधिकृत अधिकारी
शेतकरी उत्पादक कंपनी/संघ व
नोंदणीकृत शेतकरी/बचत गट

प्रपत्र-५

<u>मोका तपासणी अहवाल</u>

नानाजी देशमुख कृषि संजीवनी प्रकल्पांतर्गत प्रस्ताव मंजुर झाल्यावर अर्थ सहाय्य मुक्त करण्यापूर्वी द्यावयाचा मोका तपासणी अहवाल

१. लाभार्थी संस्थेचे नाव /पत्ता :

२. प्रकल्प मंजूरीचा तपशील जा.क्र.व दि. :
मंजूर रक्कम रु :

३. कृषि अवजारे सेवा केंद्र उभारणी केल्याचा पत्ता - सर्वे नं. :
ठिकाण :

४. कर्ज मंजूरी व कर्ज वितरणाचा तपशील : बँकेचे नाव व शाखा :
कर्ज मंजूरी दि. :
कर्ज मंजूर रक्कम : रु.
कर्ज वितरण दि. :
कर्ज वितरण रक्कम : रु.

५. कृषि अवजारे सेवा केंद्र उभारणी सुरु केल्याचा दिनांकं :

६. कृषि अवजारे सेवा केंद्र उभारणी पुर्ण केल्याचा दिनांक :

७. कृषि अवजारे सेवा केंद्रासाठी प्रत्यक्षात उभारण्यात आलेल्या सुविधांचा तपशील:

अ.क्र.	बाब	परिमाण	प्रस्तावित	प्रत्यक्षात खरेदी	प्रत्यक्षात झालेला खर्च	अनुदानास पात्र खर्च
१	**शेड बांधकाम** अ. क्षेत्रफळ ब. बांधकामाचा खर्च	 चौ. फुट रु.				
२	**कृषि अवजारे, उपकरणे व संयंत्रांचा तपशीलासह** अ. ब. क. ड. इ.	 नग नग नग नग नग				

८. केंद्र किंवा राज्य शासनाच्या इतर योजनेतून प्रकल्पासाठी/प्रकल्पातील घटकासाठी अनूदान घेतले आहे काय /मागणी केले आहे काय? (होय / नाही)

९. प्रकल्प किंमतीचा तपशील.

बाब	प्रकल्प अहवालानुसार किंमत	बँकेच्या कर्ज मंजूरीनुसार मंजूर झालेला खर्च	प्रत्यक्ष झालेला खर्च
शेड बांधकाम			
कृषि अवजारे, उपकरणे व संयंत्रे			
प्राथमिक आणि पूर्व ऑपरेशनल खर्च			
एकूण रक्क्म (लाख)			

१०. भांडवलाचा तपशील

भांडवलाचा प्रकार	प्रकल्प अहवालानुसार नुसार	बँक अपरायजलनुसार	प्रत्यक्षात
शेतकरी उत्पादक कंपनी/गटातील सभासदांचा सहभाग			
बँकेचे कर्ज			
अनुदान			
इतर			
एकूण रु. (लाख)			

११. शेड उभारणी, कृषि अवजारे, उपकरणे व संयंत्रे खरेदीचा तपशील

अ.क्र.	बाब	अपरायजल कॉस्ट	प्रत्यक्ष खर्च	तपासणीत आढळून आलेल्या बाबी
एकूण				

१२. भाडेतत्वावर कृषि अवजारे सेवा केंद्राची कार्यवाही सुरु झाल्याची तारीख- दि.

१३. तपासणी अधिकाऱ्याचे युनिट बाबत सविस्तर अभिप्राय-

१४. दर्शनी भागात “नानाजी देशमुख कृषि संजीवनी प्रकल्पाच्या अर्थसहाय्याने, लाभार्थीचे नाव -- वर्ष--------असे ठळक अक्षरात नमूद केले आहे - होय / नाही

प्रमाणित करण्यात येते की -- यांच्या--प्रस्तावाच्या अनुषंगाने प्रकल्पाची प्रत्यक्ष तपासणी दिनांक -------------------------- रोजी केली आहे. सदरचा प्रकल्प पुर्ण झालेला असून दिनांक ----------------------- पासून कार्यान्वित झालेला आहे. त्याकरिता खरेदी करण्यात आलेल्या बाबींची प्रापण पद्धतीनुसार खरेदी करण्यात आलेल्या आहेत. त्याचा सविस्तर तपशील वरीलप्रमाणे असून प्रकल्पाच्या किमंतीबाबत प्रत्यक्ष बिलावरुन / इतर लेखा विषयक दस्तऐवजावरुन खात्री करण्यात आलेली आहे. प्रकल्पाची उभारणी मंजूर प्रकल्प अहवालातील तांत्रिक निकषानुसार व बाबींप्रमाणे झालेली आहे. त्याप्रित्यर्थ आवश्यकतेनुसार सक्षम व्यक्ती /संस्थेचे प्रमाणपत्र लाभार्थी शेतकरी उत्पादक कंपनी/संघ व नोंदणीकृत शेतकरी/बचत गटांकडून प्राप्त करून घेतले आहे. तसेच नानाजी देशमुख कृषि संजीवनी प्रकल्पांतर्गत निर्गमित केलेल्या मार्गदर्शक सुचनानुसार व नोंदणीकृत बँकेने/वित्तीय संस्थेने मंजूर केलेल्या प्रकल्प आराखड्यानुसार काम पूर्ण करण्यात आलेले आहे. सबब उपरोक्त शेतकरी उत्पादक कंपनी/संघ व नोंदणीकृत शेतकरी/बचत गटास वरील सुविधासाठी रु.------- लाख खर्च आलेला असुन घटकाच्या मापदंडाप्रमाणे सदर भांडवली खर्चाच्या ५० टक्के रक्कम रु.----------------------- (अक्षरी रक्कम रु. --) किंवा कमाल रु. ------------------- (अक्षरी रक्कम रु. --) एवढे अनुदान मुक्त होण्याबाबत शिफारस करण्यात येत आहे.

स्थळ :-

दिनांक :-

मोका तपासणी करणाऱ्या
अधिकाऱ्यांची स्वाक्षरी, नाव व पदनाम

कृषि अवजारे सेवा केंद्र उभारणी व अनुदान अदायगीसाठी फ्लो चार्ट

शेतकरी उत्पादक कंपनी/संघ व नोंदणीकृत शेतकरी/बचत गट

⇩

अर्ज, आवश्यक कागदपत्र व प्रकल्प आराखडा	=	शेतकरी उत्पादक कंपनी/संघ व नोंदणीकृत शेतकरी/बचत गट

⇩

तांत्रिक पडताळणी-कृषि अवजारे सेवा केंद्र उभारणीपूर्व मोका तपासणी	=	उपविभागीय कृषि अधिकारी / प्रकल्प संचालक, आत्मा

⇩

पूर्वसंमती पत्र	=	उपविभागीय कृषि अधिकारी/प्रकल्प संचालक, आत्मा/कृषि व्यवसाय विशेषज्ञ (प्रकल्प स्तर)

⇩

बँक अपरायजल-बँक कर्ज मंजूरी	=	नोंदणीकृत बँक/वित्तीय संस्था

⇩

कृषि अवजारे सेवा केंद्र उभारणी	=	लाभार्थी शेतकरी उत्पादक कंपनी/संघ व नोंदणीकृत शेतकरी/बचत गट

⇩

उभारणी पश्चात मोका तपासणी	=	उपविभागीय कृषि अधिकारी/प्रकल्प संचालक, आत्मा /कृषि व्यवसाय विशेषज्ञ (प्रकल्प स्तर)

⇩

अनुदान अदायगी	=	उपविभागीय कृषि अधिकारी/प्रकल्प संचालक, आत्मा/ कृषि व्यवसाय विशेषज्ञ (प्रकल्प स्तर)

परिशिष्ट-१

नानाजी देशमुख कृषि संजीवनी प्रकल्पांतर्गत

(उपविभागीय कृषि अधिकारी/प्रकल्प संचालक, आत्मा व प्रकल्प विशेषज्ञ, कृषि व्यवसाय यांनी प्रस्तावाची पूर्वसंमती देण्यासाठी छाननी करताना विचारात घ्यावयाचे मुद्दे)

अ. क्र.	बाब	तपशील	पृष्ठ क्रमांक
१	शेतकरी उत्पादक कंपनी /संघ व नोंदणीकृत शेतकरी/बचत गटाच्या मुख्य प्रवर्तकाचे नांव व पत्ता		
२	लाभार्थीचा प्रकार (शेतकरी उत्पादक कंपनी/नोंदणीकृत शेतकरी गट/बचत गट)		
३	नोंदणी प्रमाणपत्र		
४	कृषि अवजारे सेवा केंद्र उभारणी केंद्राचा पुर्ण पत्ता संपर्क व्यक्तिचे नांव फोन नंबर /इमेल		
५	कृषि अवजारे सेवा केंद्राच्या जागेबाबतचा तपशील १. ७ अ व १२ आणि ८अ - २. भाडेपट्टी करारनामा /लिजडीड		
६	अ. प्रकल्प अहवालानुसार कृषि अवजारे कृषि सेवा केंद्राची एकुण रक्कम १. शेड बांधकाम २. कृषि अवजारे, उपकरणे व संयंत्रे	रुपये ------------ रुपये ------------ रुपये ------------	
७	बाब निहाय प्रस्तावीत खर्चाचा अंदाजित तपशील (बिले/दरपत्रके सोबत जोडावीत)	अ.क्र. बाब रुपये १) २) ३) ४) ५) एकूण रुपये	

८	प्रस्तावित अवजारे, उपकरणे व संयंत्रे परिसरातील पिक पद्धतीशी सुसंगत आहे काय व ते ठेवण्यासाठी आवश्यक आकाराचे शेड प्रस्तावित आहे काय? (होय/नाही)		
९	प्रकल्प पूर्व मोका तपासणी केल्याचा अहवाल	१) अधिका-याचे नांव ------------------------------ २) मोका तपासणी दिनांक	

सोबत प्रमाणे वैध काल मर्यादेतील व निर्धारित केलेल्या अधिकाऱ्यांच्या स्वाक्षरीचे खालीलप्रमाणे कागदपत्र सोबत जोडले आहे.

कागदपत्रांचा तपशील:

अ.क्र.	कागदपत्रांची यादी	होय / नाही	पृष्ठ क्रमांक
१	विहित नमुन्यातील अर्ज		
२	जागेचा पुरावा १) ७/१२ आणि ८ अ उतारा २) भाडेपट्टी करार/ना हरकत प्रमाणपत्र		
३	शेतकरी उत्पादक कंपनी /संघ व नोंदणीकृत शेतकरी /बचत गटाचे नोंदणी प्रमाणपत्र		
४	लाभार्थी कंपनी/संघ/गटाच्या वतीने स्वाक्षरी करण्यास अधिकार पत्र सादर केले आहे काय?		

परिशिष्ट-२

नानाजी देशमुख कृषि संजीवनी प्रकल्पांतर्गत

(उपविभागीय कृषि अधिकारी/प्रकल्प संचालक, आत्मा व प्रकल्प विशेषज्ञ, कृषि व्यवसाय यांनी प्रकल्प उभारणी पश्चात तपासणी करताना विचारात घ्यावयाचे मुद्दे)

अ. क्र.	बाब	तपशील	पृष्ठ क्रमांक
१	शेतकरी उत्पादक कंपनी/संघ व नोंदणीकृत शेतकरी/ बचत गटाच्या मुख्य प्रवर्तकाचे नांव व पत्ता		
२	लाभार्थीचा प्रकार (शेतकरी उत्पादक कंपनी/संघ व नोंदणीकृत शेतकरी/बचत गट)		
४	नोंदणी प्रमाणपत्र		
५	कृषि अवजारे सेवा केंद्र उभारणी केंद्राचा पुर्ण पत्ता संपर्क व्यक्तिचे नांव फोन नंबर /इमेल		
६	कृषि अवजारे सेवा केंद्राच्या जागेबाबतचा तपशील १. ७ अ व १२ आणि ८अ - २. भाडेपट्टी करारनामा /लिजडीड		
७	नोंदणीकृत बँकेच्या/वित्तीय संस्थेच्या अपरायजल रिपोर्टनुसार कृषि अवजारे सेवा केंद्राची रक्कम	रुपये ------------	
८	प्रकल्प मंजूर करणाऱ्या नोंदणीकृत बँकेचा व कर्ज मंजूरीचा तपशील	बँकेचे नांव--------------------- शाखा ----------------- प्रकल्पाची एकूण रक्कम---------- मंजुरीचा दिनांक-------------- मंजूर बँक कर्ज रु.------------ लाभार्थीचा हिस्सा रु.------	

९	कृषि अवजारे सेवा केंद्रास नोंदणीकृत बँकेने कर्ज मंजुर केल्याचा तपशील	एकूण रु .------------- कर्ज वितरीत केल्याचा दिनांक ---- व्याजाचा दर --------- बँक कर्ज खाते क्रमांक ----------	
१०	मंजुर कर्ज वितरणाचा तपशील	१.रक्कम - ----------दिनांक---- २.रक्कम - ----------दिनांक---- ३.रक्कम - ----------दिनांक----	
११	कृषि अवजारे सेवा केंद्राची उभारणी जागतिक बँकेने निर्धारित केलेल्या प्रापण पद्धतीनुसार झाली आहे काय? (होय/नाही)		
१२	कृषि अवजारे सेवा केंद्राची उभारणी मार्गदर्शक सुचनेतील तांत्रिक मापदंडानुसार झाली आहे काय? (होय/नाही)		

सोबत प्रमाणे वैध काल मर्यादेतील व निर्धारित केलेल्या अधिकाऱ्यांच्या स्वाक्षरीचे खालीलप्रमाणे कागदपत्र सोबत जोडले आहे.

<u>कागदपत्रांचा तपशील:</u>

अ.क्र.	कागदपत्रांची यादी	होय / नाही	पृष्ठ क्रमांक
१	नोंदणीकृत बँक/वित्तीय संस्थेचे १) कर्ज मंजुरीचे पत्र २) कर्ज वितरणाचे पत्र ३) बँक अपरायजल रिपोर्ट ४) अनुदानाची रक्कम जमा करण्यासाठी बँकेचे नाव व बँक कर्ज खाते क्रमांक		

परिशिष्ट - २

पर्यावरणीय व्यवस्थापन आराखडा- ब

मूल्य साखळी उपक्रमांकरीता पर्यावरणीय व्यवस्थापन आराखडा विकसीत करण्याकरीता प्रपत्र

बांधकामाशी निगडीत उपक्रमांकरिता पर्यावरणीय व्यवस्थापन आराखडा

भाग १ - बांधकामाच्या टप्प्यांवर होणारे परिणाम व नुकसानीच्या उपशमनाची सूची

पर्यावरणीय बाब	परिणाम	उपशमन उपाय	अंमलबजावणीची जबाबदारी)	लागू आहे/नाही
जागेची निवड	अयोग्य/अनुचित जागेमुळे शाश्वतता, टिकाव, जैवविविधता, आपत्तीपासून बचाव इत्यादीवर अनेक प्रकारचे परिणाम होवू शकतात	उपक्रमासाठी निवडण्यात आलेली जागा ही अशा क्षेत्रामधील नसावी जिथे वन्यजीव संघर्ष क्षेत्रे, कचरा संकलन ठिकाण, अत्यंत प्रदूषित अथवा दूषित जमिन किंवा जलक्षेत्र, नैसर्गिक निचरा मार्ग, पूर प्रवण क्षेत्र इ.	गाव स्तरावर कृषि संजीवनी प्रकल्प समिती कृषिमित्र विभागीय पातळीवरील बहुविध विषय तज्ञसंघ	• लागू आहे • लागू नाही)
कायदेशीर आणि नियामक अनुपालन	असे उपक्रम जे संबंधित कायदे आणि नियम यांचे अनुपालन करीत नाहीत त्यांना या प्रकल्पांतर्गत पुष्टी/मदत देण्यात येणार नाही	तपासणी सूची - अन्वये खालील बाबी निश्चीत कराव्यात - • प्रस्तावित बांधकाम हे तपासणी सूची "**अ"** मधील विभाग भाग-२ "परवानगी नसलेल्या" उपक्रमांच्या यादीमध्ये (गैर-अनुषंगिक कृत्यांच्या यादीत) नाही • प्रस्तावित बांधकाम विभाग तपासणी सूची "**अ"** मधील विभाग भाग-३ मधील आवश्यक त्या कायदेशीर आणि नियामक तरतुदींचे अनुपालन करीत आहे	गाव स्तरावर कृषि संजीवनी प्रकल्प समिती कृषि उत्पादक कंपनी विभागीय पातळीवरील बहुविध विषय तज्ञसंघ	• लागू आहे • लागू नाही
वृक्षतोड आणि झाडो-याची सफाई/छाटणी	वृक्ष व हरित अच्छादन नष्ट होणे	• वृक्षतोड परवानगी ज्या अटींच्या आधारे देण्यात आलेली आहे त्याच्या अधीन राहून क्षतिपूर्ती वृक्षारोपण कार्यक्रम हाती घेण्यात येतील तोडण्यात आलेल्या प्रत्येक वृक्षासाठी योग्य प्रमाणात विविध स्थानिक प्रजातींची	विभागीय पातळीवरील बहुविध विषय तज्ञसंघ	• लागू आहे • लागू नाही

		लागवड केली जाईल वृक्ष संरक्षणासाठी कुंपण आणि वृक्षारोपणानंतर देखभाल करण्याची तरतूद निश्चीत केली जाईल		
आरोग्य आणि सुरक्षा	कामाच्या ठिकाणी अपघातांचा धोका	• सर्व कामगारांना पुरेशी वैयक्तिक सुरक्षेकरिता साधने/ उपकरणे पुरविली जातील • बांधकामाच्या ठिकाणी वैयक्तिक सुरक्षेकरीतेच्या साधने/उपकरणांचा वापर बंधनकारक असेल	• वैयक्तिक मालकीच्या इमारतीबाबत लाभार्थी हा सुरक्षेसंबंधीचे नियमपालनाबाबत जबाबदार असेल • सामुदायिक कामांच्या बाबतीत गाव स्तरावर कृषि संजीवनी प्रकल्प समिती / गट मागदर्शक तत्वांच्या आधारे सुरक्षा उपाययोजनांचे पालन करेल • विभागीय पातळीवरील बहुसमावेशक संघ	• लागू आहे • लागू नाही
पाण्याची गुणवत्ता	साचलेले आणि प्रक्रिया न केलेले सांडपाणी सोडल्यास जवळच्या पाणीसाठयांना , जल स्त्रोत यांना प्रदुषित करु शकते	• कोणतीही प्रक्रिया न करता सांडपाणी हे शुध्द, स्वच्छ पाण्याचे साठे, जलस्त्रोत, प्रवाह इ. मधे सोडू नये • सर्व सांडपाण्याची विल्हेवाट लावण्यापूर्वी MPCB सामान्य मानकांची पूर्तता करण्यात येईल	• आत्मा • शेतकरी उत्पादक कंपन्या • विभागीय पातळीवरील बहुसमावेशक संघ	• लागू आहे • लागू नाही
कचरा व्यवस्थापन	कचऱ्याची अयोग्य पध्दतीने विल्हेवाट उदा. उघडयावर कचरा साठवणे, जाळणे, अनधिकृत पध्दतीने कच-याची पुर्नवापरा साठीची प्रकिया करणे, इ. मुळे प्रदुषण आणि	जैवसंवर्धनक्षम आणि अजैवसंवर्धनक्षम कच-याची विल्हेवाट स्वतंत्रपणे लावणे कचरा व्यवस्थापनासाठी भारत सरकारचे तसेच महाराष्ट्र शासनाचे सर्व लागू होणारे संबंधित कायदे व नियमांचे पालन करणे	शेतकरी उत्पादक कंपन्या	• लागू आहे • लागू नाही

	आरोग्यावर घातक परिणाम होणे			
संरचित सांस्कृतिक संसाधने	सांस्कृतिक कलाकृतींची हानी/नष्ट होणे	उत्खननाच्या कामात पुरातत्वीय महत्व असलेले उदा (नाणी, वापरातील वस्तू भांडी,कलाकृती,संरचना इ.) सापडल्या तर पुरातत्व विभागाला अधिसूचित करण्यात यावे	गाव स्तरावर कृषि संजीवनी प्रकल्प समिती कृषि उत्पादक कंपनी विभागीय पातळीवरील बहुविध विषय तज्ञसंघ	• लागू आहे • लागू नाही
मानव संसाधन क्षमता	पर्यावरणीय व्यवस्थापनाची क्षमता कमी असणे	मार्गदर्शन, प्रशिक्षण आणि माहिती, शिक्षण आणि संप्रेशन (IEC) याचा वापर या व्दारे क्षमता वृध्दी करणे	प्रकल्प व्यवस्थापन कक्ष आत्मा	• लागू आहे • लागू नाही
अनुपालन नियंत्रण	पर्यावरणीय व्यवस्थापन आराखडयाची योग्य अनुपालन न केल्यास गंभीर स्वरुपाचे परिणाम होऊ शकतात आणि शाश्वतता धोकयात येवु शकते	प्रकल्पाच्या -संनियंत्रण आणि मूल्यमापन' पध्दतीप्रमाणे मूल्यमापन आणि अहवाल	प्रकल्प संनियंत्रण आणि मूल्यमापन पध्दतीप्रमाणे	• लागू आहे • लागू नाही

महाराष्ट्र शासन

कृषि विभाग

नानाजी देशमुख कृषि संजीवनी प्रकल्प

३० अ/ ब, आर्केड, वर्ल्ड ट्रेड सेंटर, कफ परेड मुबई -४०० ००५

दुरध्वनी क्र. : ०२२ २२१६३३५१/५२ ई-मेल : mahapocra@gmail.com

क्र.नादेकृसंप्र/ प्रापण / प्र.क्र.१२४ /२०१८ दिनांक ०४/१०/२०१८

प्रकल्पांतर्गत प्रापण (खरेदी)विषयक बाबी हाताळण्यासाठी मार्गदर्शक सुचना

परिपत्रक

कृषि विभागाच्या शासन निर्णय क्र. हअप्र-०७१६/प्र.क्र.८२/राकृवियो कक्ष,दिनांक १७/०१/२०१८ अन्वये राज्यातील १५ जिल्हयांमधील ५१४२ गावांमध्ये ६ वर्ष कालावधीत (२०१८-१९ ते २०२३-२४ पर्यंत) नानाजी देशमुख कृषि संजीवनी प्रकल्पाची अंमलबजावणी करण्यास मान्यता देण्यात आलेली आहे. प्रकल्पाची अंमलबजावणी सुरळीत पणे होण्यासाठी व प्रकल्पाअंतर्गत होणाऱ्या खरेदीचे व्यवस्थापन योग्य प्रकारे करण्यासाठी "प्रापण पुस्तिका"(Procurement Manual) तयार करण्यात आली असुन त्यास जागतिक बँकेने व राज्यशासनाने मंजुरी दिलेली आहे.

प्रकल्पासाठी प्रापण व्यवस्थापन प्रणाली तयार करणे हा प्रकल्पासाठीच्या प्रापण व्यवस्थापन पुस्तिकेचा उदेश आहे. प्रकल्पाअंतर्गत असलेल्या सर्व १५ जिल्ह्यामध्ये एकसमान प्रापण पद्धत्ती राबविणे आवश्यक आहे. प्रकल्पासाठी अवलंबविण्यात येत असलेली प्रापण पद्धत्ती विविध जिल्ह्यांमध्ये एकसारखेपणा प्रदान करेल, सर्व संपादणूकीवर पुरेसे आणि योग्य नियंत्रण ठेवील तसेच प्रकल्पांतर्गत खरेदीच्या नोंदी योग्य प्रकारे करणे सुनिश्चित करेल. तसेच खरेदीच्या नोंदी राखण्यात अचूकता आणि विश्वसनीयता सुनिश्चित करणे हा प्रकल्पाच्या प्रापण व्यवस्थापन पुस्तिकेचा हेतू आहे .

प्रकल्पांतर्गत राज्यस्तर,जिल्हास्तर, उपविभागस्तर व ग्रामस्तरावर विविध बाबींची संपादणूक करण्यात येणार आहे. सदरची खरेदी योग्य प्रकारे करण्यासाठी प्रापण पुस्तिकेतील महत्वाच्या बाबी या परिपत्रकाव्दारे सर्वांच्या निदर्शनास आणून देण्यात येत आहेत.

अ. खरेदी समिती गठीत करणे :

प्रकल्पांतर्गत राज्यस्तर,जिल्हास्तर, उपविभागस्तर व ग्रामस्तरावर विविध बाबींची संपादणूक करण्यात येणार आहे. सदरची खरेदी योग्य प्रकारे करण्यासाठी प्रत्येक स्तरावर खरेदी समिती गठीत करणे आवश्यक आहे .खरेदीच्या प्रत्येक स्तरावरी समितीची रचना खालील प्रमाणे असेल :

१.राज्यस्तर (प्रकल्प व्यवस्थापन कक्ष)

अ.क्र.	पदनाम	स्थान	निविदा स्वीकारणारे प्राधिकारी
१	प्रकल्प उप संचालक	अध्यक्ष	प्रकल्प संचालक
२	संबंधित शाखेचा प्रमुख	सदस्य	
३	वित्त विशेषज्ज्ञ	सदस्य	
४	प्रापण तज्ञ	सदस्य सचिव	
५	इतर	सदस्य (आवश्यकतेनुसार- निविदा स्वीकारणारे प्राधिकारी यांचे मान्यतेने)	

PROJECT ON CLIMATE RESILIENT AGRICULTURE Govt. of Maharashtra MUMBAI

२. जिल्हास्तर

अ.क्र.	पदनाम	स्थान	निविदा स्वीकारणारे प्राधिकारी
१	प्रकल्प विशेषज्ज्ञ (कृषि)	अध्यक्ष	जिल्हा अधीक्षक कृषि अधिकारी
२	लेखा अधिकारी	सदस्य	
३	संबंधित शाखेचा प्रतिनिधी	सदस्य	
४	प्रापण तज्ञ	सदस्य सचिव	
५	इतर	सदस्य (आवश्यकतेनुसार- निविदा स्वीकारणारे प्राधिकारी यांचे मान्यतेने)	

(नोट : प्रापण तज्ञ रुजू होईपर्यंत प्रकल्प लेखा सहाय्यक त्यांच्यावतीने काम करतील.)

३. उप विभागस्तर

अ.क्र.	पदनाम	स्थान	निविदा स्वीकारणारे प्राधिकारी
१	लेखा अधिकारी	अध्यक्ष	उप विभागिय कृषि अधिकारी
२	प्रकल्प सहाय्यक (कृषि पर्यवेक्षक)	सदस्य सचिव	
३	लेखा सहाय्यक	सदस्य	
४	इतर	सदस्य (आवश्यकतेनुसार- निविदा स्वीकारणारे प्राधिकारी यांचे मान्यतेने)	

४ .ग्राम कृषि संजीवनी समिती स्तर

अ.क्र.	पदनाम	स्थान	निविदा स्वीकारणारे प्राधिकारी
१	कृषि पर्यवेक्षक	अध्यक्ष	ग्राम कृषि संजीवनी समिती अध्यक्ष
२	कृषि सहाय्यक	सदस्य सचिव	
३	समूह सहाय्यक	सदस्य	
४	ग्राम कृषि संजीवनी समितीचे तीन सदस्य (त्यापैकी एक महिला व एक अ.जा. /अ.ज. प्रवर्गाचा सदस्य)	सदस्य	

ब. खरेदीच्या विविध पद्धती :

प्रकल्पांतर्गत खरेदीसाठी जागतिक बँकेच्या प्रापण धोरणानुसार खालील खरेदी पद्धतींचा अवलंब करण्यात येईल:

अ. क्र.	पद्धतीचे नाव	खरेदी करावयाची बाब
१	निविदेसाठी विनंती (Request for Bid)	वस्तू,कामे व बिगर सल्ला सेवा (Goods, Works& Non-consulting Services)
२	दर पत्रकासाठी विनंती (Request for Quotation)	वस्तू,कामे व बिगर सल्ला सेवा (Goods, Works& Non-consulting Services)
३	थेट निवड (Direct Selection)	वस्तू,कामे व बिगर सल्ला सेवा (Goods, Works& Non-consulting Services)
४	समुदाय प्रेरित विकास (Community Driven Development)	वस्तू,कामे व बिगर सल्ला सेवा (Goods, Works& Non-consulting Services)

PROJECT ON CLIMATE RESILIENT AGRICULTURE Govt. of Maharashtra MUMBAI

५	फ्रेमवर्क करार (Framework Agreement)	वस्तू,कामे व बिगर सल्ला सेवा (Goods, Works& Non-consulting Services)
६	Force Account	वस्तू,कामे व बिगर सल्ला सेवा (Goods, Works& Non-consulting Services)
७	गुणवत्ता आणि मूल्य आधारित निवड (Quality & Cost Based Selection-QCBS)	सल्लागार सेवा /सल्लागार निवड (Selection of Consultants)
८	गुणवत्ता आधारित निवड (Quality Based Selection-QBS)	सल्लागार सेवा /सल्लागार निवड (Selection of Consultants)
९	निश्चित किंमत निवड (Fixed Budget Selection-FBS)	सल्लागार सेवा /सल्लागार निवड (Selection of Consultants)
१०	किमान किंमत आधार निवड (Least Cost Basis Selection-LCS)	सल्लागार सेवा /सल्लागार निवड (Selection of Consultants)
११	सल्लागार पात्रता (Consultants Qualification-CQ)	सल्लागार सेवा /सल्लागार निवड (Selection of Consultants)

वरील विविध पद्धत्ती बाबत थोडक्यात माहिती **परिशिष्ट-४** मध्ये देण्यात आलेली आहे.सविस्तर माहितीसाठी "प्रापण पुस्तिका" व "The World Bank Procurement Regulations for IPF Borrowers" यांचा संदर्भ घेण्यात यावा.

क. खरेदीच्या विविध पद्धतीच्या आर्थिक मर्यादा

१.वस्तू,कामे व बिगर सल्ला सेवा (Goods, Works & Non-consulting Services) साठी:

अ. क्र.	पद्धतीचे नाव	खरेदी पद्धतीची आर्थिक मर्यादा
१	निविदेसाठी विनंती (खुली आंतरराष्ट्रीय) Request for Bid (Open International) I. Goods, IT & Non consulting II Works	 ३.० दश लक्ष डॉलर किंवा त्यापेक्षा जास्त ४०.० दश लक्ष डॉलर किंवा त्यापेक्षा जास्त
	निविदेसाठी विनंती (खुली राष्ट्रीय) Request for Bid (Open National) I. Goods, IT & Non consulting II. Works	 १.० लक्ष डॉलर पेक्षा जास्त व ३.० दश लक्ष डॉलर पेक्षा कमी १.० लक्ष डॉलर पेक्षा जास्त व ४०.० दश लक्ष डॉलर पेक्षा कमी
२	दर पत्रकासाठी विनंती Request for Quotation I. Goods, IT & Non consulting II. Works	 १.० लक्ष डॉलर पेक्षा कमी १.० लक्ष डॉलर पेक्षा कमी
३	थेट निवड Direct Selection	Procurement Regulations च्या परिच्छेद ६.५२ व ६.१० नुसार तसेच जागतिक बँकेच्या पूर्व संमतीने
४	समुदाय प्रेरित विकास Community Driven Development	Procurement Regulations च्या परिच्छेद ६.८(Annexure XII),६.९ व ६.१० नुसार तसेच जागतिक बँकेच्या पूर्व संमतीने
५	फ्रेमवर्क करार Framework Agreement	Procurement Regulations च्या परिच्छेद ६.५७ ते ६.५९ व Annexure XV, नुसार तसेच जागतिक बँकेच्या पूर्व संमतीने
६	शासनाच्या विभागामार्फत करावयाची खरेदी Force Account	Procurement Regulations च्या परिच्छेद ६.५४ व ६.५५ नुसार तसेच जागतिक बँकेच्या पूर्व संमतीने

PROJECT ON CLIMATE RESILIENT AGRICULTURE
Govt. of Maharashtra
MUMBAI

२. सल्लागार सेवा /सल्लागार निवड (Selection of Consultants):

अ. क्र.	पद्धतीचे नाव	खरेदी पद्धतीची आर्थिक मर्यादा
१	गुणवत्ता आणि मूल्य आधारित निवड (Quality & Cost Based Selection-QCBS)	Procurement Regulations च्या परिच्छेद ७.३ नुसार.
२	गुणवत्ता आधारित निवड (Quality Based Selection-QBS)	Procurement Regulations च्या परिच्छेद ७.८ ते ७.१० नुसार.
३	निश्चित किंमत निवड (Fixed Budget Selection-FBS)	Procurement Regulations च्या परिच्छेद ७ .४ व ७.५ नुसार.
४	किमान किंमत आधार निवड (Least Cost Basis Selection-LCS)	Procurement Regulations च्या परिच्छेद ७.६ व ७.७ नुसार .
५	सल्लागार पात्रता (Consultants Qualification-CQ)	Procurement Regulations च्या परिच्छेद ७.११ व ७.१२ नुसार. ३.० लक्ष डॉलर किंवा त्यापेक्षा कमी
६	थेट निवड Direct Selection	Procurement Regulations च्या परिच्छेद ७.१३ ते ७.१५ नुसार तसेच जागतिक बँकेच्या पूर्व संमतीने

ड.खरेदी प्रक्रियेचे दस्तऐवज:

खरेदीच्या प्रत्येक स्तरावर खरेदी बाबतचे खालील दस्तऐवज कायम स्वरूपी ठेवण्यात यावेत :

- खरेदी प्रक्रियेस मंजुरी देण्याबाबतची नस्ती
- खरेदी बाबतची जाहिरात
- सादर केलेल्या निविदा/ दरपत्रके
- निविदांचे मूल्यमापन अहवाल
- खरेदी समित्यांच्या बैठकांचे इतिवृत्त
- निविदांचा/दरपत्रकांचा तुलनात्मक तक्ता
- कार्यारंभ आदेश
- पुरवठादारासोबत केलेला करारनामा
- पुरवठा दारांना केलेली प्रदाने

ड. खरेदी करताना अंमलबजावणी करावयाची कार्यपद्धत्ती

प्रकल्पांतर्गत कोणत्याही बाबीची खरेदी करताना प्रथम सदर बाब खरेदी करण्यास कृषि विभाग **शासन निर्णय क्रमांक: नादेकृ-२०१७/प्र.क्र.४०/८ऐ दिनांक: २८सप्टेंबर, २०१८ (नानाजी देशमुख कृषि संजीवनी प्रकल्पाच्या प्रभावी अंमलबजावणीसाठी प्रकल्प संचालकांना व कृषि विभागाच्या क्षेत्रीय अधिकाऱ्यांना वित्तीय अधिकार नियम पुस्तिका - १९७८, भाग-दुसरा नुसार वित्तीय अधिकार प्रदान करणे)** नुसार सक्षम प्राधिकाऱ्याची मंजुरी घेण्यात यावी. त्यानंतर वरील योग्य खरेदी पद्धत्तीची निवड करावी व त्याप्रमाणे खरेदी पध्द्त राबवावी. प्रकल्पासाठी आवश्यक सर्व सल्लागार सेंवा /सल्लागारांची निवड याबाबतची खरेदी प्रक्रीया प्रकल्प व्यवस्थापन कक्ष स्तरावर करण्यात येईल. तसेच प्रकल्पासाठी आवश्यक वस्तु व बिगर सल्लागार सेवा ज्यांची खरेदी प्रकल्प व्यवस्थापन कक्ष स्तरावर (केंद्रीय पद्धतीने) आवश्यक आहेत त्याबाबतची खरेदी प्रक्रीया प्रकल्प व्यवस्थापन कक्षामार्फत करण्यात येईल.

क्षेत्रिय स्तरावर आवश्यक असणाऱ्या वस्तु, कामे व बिगर सल्लागार सेवा यांची खरेदी प्रक्रीया त्या त्या स्तरावर करण्यात येईल. क्षेत्रिय स्तरावर वस्तु, कामे व बिगर सल्ला सेवा याबाबत करावयाच्या खरेदीसाठी प्रामुख्याने "दर पत्रकासाठी विनंती" (Request For Quotation) या पद्धतीचा उपयोग करावा लागणार आहे. दर पत्रकासाठी विनंती (Request For Quotation) या खरेदी पद्धतीची अधिकची माहीती परिशिष्ठ १ ते ३ मध्ये देण्यात आलेली आहे. दरपत्रके मागवून खरेदी करताना दरपत्रके मागविण्याचा नमूना व दरपत्रके सादर करावयाचा नमूना परिशिष्ट १ मध्ये देण्यात

PROJECT ON CLIMATE RESILIENT AGRICULTURE
Govt. of Maharashtra
MUMBAI

आलेला असून पुरवठा आदेश देण्याचा नमूना परिशिष्ट २ मध्ये देण्यात आला आहे. परिशिष्ट ३ मध्ये दरपत्रके मागविताना करावयाच्या कार्यवाहीबाबत महत्वाचे मुद्दे दिलेले आहेत.

क्षेत्रिय स्तरावर खरेदी करावयाच्या ज्या वस्तु व बिगर-सल्लासेवा Government e-Market place (GeM) या प्लॅटफॉमवर उपलब्ध आहेत, त्याची खरेदी करण्यासाठी दरपत्रके मागविण्याऐवजी GeM प्लॅटफॉर्म चा उपयोग करण्यात यावा. प्रकल्पांतर्गत खरेदी करावयाच्या ज्या वस्तु व बिगर-सल्लासेवा GeM (रुपये ३ लक्ष पेक्षा जास्त) वर उपलब्ध नाहीत तसेच, प्रकल्पांतर्गत ग्राम स्तरावर करावयाची कामे यांची खरेदी प्रक्रीया करण्यासाठी Maharashtra Tenders (e-Procurement System Government of Maharashtra - www.mahatender.gov.in.) या प्लॅटफॉर्मचा उपयोग करण्यात यावा.

ग्रामस्तरावर प्रकल्पाअंतर्गत करावयाच्या विविध कामांची निविदा प्रक्रीया वर नमूद केल्याप्रमाणे **Maharashtra Tenders** या प्लॅटफॉर्म वर करण्यात यावी. तसे करतांना एकाच प्रकारच्या कामांचे तुकडे करण्यात येऊ नयेत. ग्रामस्तरावरील कामासाठी निविदा प्रक्रीया करण्यासाठी आवश्यक असणारे निविदेचा नमूना (Standard Bid Document) स्वतंत्ररित्या पुरविण्यात येईल.

प्रकल्पाच्या खरेदी संबंधित वरील सर्व बाबी राज्यस्तर, जिल्हास्तर, उपविभागस्तर,ग्रामस्तर व प्रकल्पाअंतर्गत निवडण्यात आलेल्या शेतकरी उत्पादक कंपन्या /शेतकरी उत्पादक गट यांना लागू राहतील. **शेतकरी उत्पादक कंपन्या /शेतकरी उत्पादक गट यांना पूर्व संमती पत्र देतांना खरेदी बाबतच्या वरील पद्धत्ती बाबत अवगत करण्यात यावे तसेच हे परिपत्रक त्यांच्या निदर्शनास आणुन द्यावे.**

(विकास चंद्र रस्तोगी)
प्रकल्प संचालक
हवामान अनुकूल कृषी प्रकल्प
कफ परेड, मुंबई ४०० ००५

<u>प्रत माहितीस्तव</u>

१. प्रकल्प कक्षातील सर्व विभाग प्रमुख व विशेषज्ञ

<u>प्रत माहिती व आवश्यक कार्यवाहीस्तव</u>

१. जिल्हा अधीक्षक कृषि अधिकारी (प्रकल्पातील समाविष्ट सर्व १५ जिल्हे)

२.प्रकल्प संचालक (आत्मा) (प्रकल्पातील समाविष्ट सर्व १५ जिल्हे)

३.उप विभागिय कृषि अधिकारी (प्रकल्पातील समाविष्ट सर्व ३६ उपविभाग)

४.लेखा अधिकारी , जिल्हा अधीक्षक कृषि अधिकारी कार्यालय / उप विभागिय कृषि अधिकारी कार्यालय (प्रकल्पातील समाविष्ट सर्व १५ जिल्हे /३६ उपविभाग)

५.निवड नस्ती

PROJECT ON CLIMATE RESILIENT AGRICULTURE Govt. of Maharashtra MUMBAI

परिशिष्ट-१

दरपत्रके मागविण्याचा नमुना

वस्तू व बिगर सल्ला सेवा (Goods & Non-consulting Services)

नानाजी देशमुख कृषि संजीवनी प्रकल्प

(कार्यालयाचे नाव)

कार्यालयीन क्रमांक **दिनांक:**

प्रती,

....

....

विषय:.......................... चा पुरवठा करण्याबाबत दर पत्रक सादर करणेबाबत

१. आपणास खालील मालाचा /साहित्याचा पुरवठा करणेसाठी स्पर्धात्मक दर सादर करणे बाबत विनंती करण्यात येत आहे.

मालाचे / साहित्याचे वर्णन	तांत्रिक निकष	संख्या	पुरवठा करण्यासाठीचा कालावधी	पुरवठा करावयाचे ठिकाण	स्थापनेसाठी आवश्यकता (Installation Requirement)

२. शासनास जागतिक बँकेकडून नानाजी देशमुख कृषि संजीवनी प्रकल्पासाठी निधी मंजूर झालेला आहे .सदर निधी मधील काही रक्कम या दरपत्रकाअन्वये करण्यात येणाऱ्या करार नाम्यानुसार करावयाच्या पात्र प्रदानासाठी वापरण्यात येणार आहे .

३. निविदा किंमत

अ . करार हा वरील नमूद केलेल्या एकूण संख्येसाठी असेल. त्यात काही बदल असु शकेल.

ब . वस्तूच्या एकूण किंमतीमध्ये सर्व कर व उपकर यांचा समावेश असेल.

क. वस्तू व सेवाकर वेगळा दाखविण्यात यावा.

ड. निविदाकाराने सादर केलेले दर हे करारानाम्यातील कालावधीसाठी स्थिर असतील व त्यात कोणत्याही कारणामुळे बदल होणार नाही.

इ. दरपत्रकातील दर हे भारतीय रुपयात सादर करावेत.

४ .प्रत्येक निविदाकार एकच दरपत्रक सादर करेल . या दरपत्रकाबाबत निविदाकार इतर निविदाकारांशी संपर्क करणार नाही .

५ . दरपत्रकाची वैधता

दरपत्रक सादर करावयाच्या अंतिम तारखेपासून १५ दिवसापर्यंत दरपत्रक वैध राहील .

६. दरपत्रकांचे मुल्यमापन

खरेदीदार खालील बाबींबाबत निविदाकरांनी दिलेल्या प्रतिसादाशी दरपत्रकांची तुलना व मुल्यमापन करेल.

अ. दरपत्रके योग्य प्रकारे स्वाक्षरी केलेले आहेत.

ब. दरपत्रकातील अटी, शर्ती व निकषांची पूर्तता करतात.

दरपत्रकातील सर्व वस्तुंची तुलना व मुल्यमापन एकत्रित करण्यात येईल / सर्व वस्तुंची तुलना व मुल्यमापन

PROJECT ON CLIMATE RESILIENT AGRICULTURE Govt. of Maharashtra MUMBAI

वेगवेगळे करण्यात येईल.

वस्तु व सेवाकर दरपत्रकांचे मुल्यमापन करण्यासाठी ग्राहय धरण्यात येणार नाही.

७. करारनामा करणे

ज्या निविदाकाराचे दरपत्रक सर्वात जास्त प्रतिसादात्मक असून त्याचे दर हे सर्वात कमी आहेत त्या निविदाकारासोबत करारनामा करण्यात येईल.

७.१ खरेदीदारास कोणतेही दरपत्रक मान्य करण्याचा वा अमान्य करण्याचा अधिकार व दरपत्रकांची प्रक्रिया रद्द करुन सर्व दरपत्रके रद्द करण्याचा अधिकार करारनामा करण्याच्या अगोदर राहील.

७.२ ज्या निविदाकाराचे दर मान्य करण्यात आलेले आहेत त्यांना करारनामा करण्याबाबत दरपत्रकाची वैधता संपण्याच्या अगोदर कळविण्यात येईल. मान्य केलेल्या दराबाबतच्या अटी पूरवठा आदेशामध्ये समाविष्ट करण्यात येतील.

८. मालाचा पुरवठा केल्यानंतर देयकाची अदायगी करण्यात येईल.

९. पुरवठा केलेल्या मालासाठी सामान्य व्यावसायिक हमी (Warranty/ Guarantee) लागू राहील.

१०. आपणांस विनंती करण्यात येते की, आपले दरपत्रक दि.   पर्यंत   वाजेपर्यंत सादर करावेत.

११.आम्हाला आशा आहे की, आपण आपले दरपत्रक सादर कराल तसेच, आपण या प्रकल्पात इच्छा दाखविल्याबाबत धन्यवाद.

(खरेदीदार)

दिनांक : **नाव:**

ठिकाण : **हुद्दा :**

पत्ता :

दुरध्वनी क्र:

<u>दरपत्रक सादर करावयाचा नमुना</u>

अ.क्र	वस्तुचे /मालाची वर्णन	निकष	संख्या	एकक (युनिट)	प्रति युनिट सादर केलेले दर (रुपये)	एकूण रक्कम
१						
२						
३						
	एकूण					
	वस्तु व सेवाकर					
	एकूण किंमत					
(अक्षरी: रुपये ....)						

- वरील तांत्रिक निकषाप्रमाणे मालाचा पुरवठा एकूण किंमत रुपये .... (अक्षरी रुपये ....) व दरपत्रकात नमूद कालावधीमध्ये करण्यास आम्ही तयार आहोत.
- तसेच पुरवठा केलेल्या मालासाठी सामान्य व्यावसायिक हमी (Warranty/ Guarantee) लागू राहील याची आम्ही खात्री देतो.
- तसेच आम्ही प्रमाणित करतो की, आमच्यासाठी किंवा आमच्या वतीने काम करणारी कोणतीही व्यक्ती ही भ्रष्ट मार्ग अवलंबणे, फसवेगिरी करणे, संगनमत करणे, दडपशाही करणे, अडथळा आणणे इ. बाबींचा अवलंब हे दर पत्रक सादर करतांना व करारनाम्याची पूर्तता करतांना करणार नाहीत, याबाबत आम्ही योग्य त्या उपाययोजना केलेल्या आहेत.

(पुरवठादाराची स्वाक्षरी)

दिनांक :

ठिकाण :

नाव:

हुद्दा :

पत्ता :

दुरध्वनी क्र:

PROJECT ON CLIMATE RESILIENT AGRICULTURE
Govt. of Maharashtra
MUMBAI

परिशिष्ट-२

पुरवठा आदेशाचा नमुना

नानाजी देशमुख कृषि संजीवनी प्रकल्प

(कार्यालयाचे नाव)

कार्यालयीन क्रमांक **दिनांक:**

पुरवठा आदेश

प्रति,

....

....

विषय : .... बाबींचा पुरवठा करणेबाबत.

संदर्भ : १) या कार्यालयाचे दरपत्रक मागविण्याचे पत्र ...., दि. ....

२) आपण सादर केलेले दि. ....चे दरपत्रक

महोदय,

१. आपण दि. ....रोजी .... मालाचा / वस्तुचा करण्याबाबत सादर केलेले दरपत्रक या कार्यालयाने मंजूर केले आहे. आपणासं विनंती करण्यात येते की, खालील तक्त्यात नमूद वस्तु / मालाचा पुरवठा आपण सादर केलेल्या दराप्रमाणे व तांत्रिक निकषाप्रमाणे तसेच मान्य अटी शर्ती प्रमाणे करण्यात यावा.

अ.क्र.	वस्तुचे /मालाची वर्णन	निकष	संख्या	एकक (युनिट)	प्रति युनिट सादर केलेले दर (रुपये)	एकूण किंमत
१						
२						
	एकूण					
	वस्तु व सेवाकर					
	एकूण किंमत					

२. पुरवठा करावयाचा कालावधी : या आदेशाच्या दिनांकापासून .... दिवस

३. पुरवठा करावयाचे ठिकाण : ....

४. पत्ता : ....

५. वस्तु व सेवाकराचे अदायगी पुरवठा केलेल्या दिवसाच्या दराप्रमाणे करण्यात येईल.

६. पुरवठा केलेल्या मालासाठी सामान्य व्यावसायिक हमी (Warranty/ Guarantee) वस्तुंचा / मालाचा पुरवठा केलेल्या व स्वीकृत केलेल्या दिनांकापासून .... महिन्यासाठी लागू राहील.

७. देयकाची अदायगी मालाची / वस्तुची स्वीकृतीच्या दिनांकापासून .... दिवसात करण्यात येईल.

८. इतर अटी व शर्ती सोबत जोडल्याप्रमाण असतील.

(खरेदीदाराची स्वाक्षरी)

दिनांक : **नाव .. ..**

ठिकाण : **हुद्दा .. ..**

पत्ता .. ..

दुरध्वनी क्र. .. ..

PROJECT ON CLIMATE RESILIENT AGRICULTURE
Govt. of Maharashtra
MUMBAI

परिशिष्ट-३

दर पत्रके मागविताना करावयाची कार्यवाही

महत्वाचे पैलू (Important Aspects)	थोडक्यात वर्णन (Brief Description)
जाहिरात (Advertisement)	रुपये ३.० लक्ष पर्यंतच्या खरेदीसाठी वृत्र पत्रात जाहिरात देण्याची आवश्यकता नाही,त्या बाबतची जाहिरात अधिकृत वेबसाइटवर देण्यात यावी. रुपये ३.० लक्ष पेक्षा जास्त खरेदीसाठी जाहिरात वृत्रपत्रात देण्याची आवश्यकता आहे तसेच जाहिरात अधिकृत वेबसाइट वर देण्यात यावी. मर्यादित बाजार गाठण्यासाठी स्थानिक वृत्तपत्रांमध्ये जाहिरात देण्यात यावी. तथापि, आंतरराष्ट्रीय किंवा राष्ट्रीय बाजार गाठण्यासाठी जाहिरात राष्ट्रीय वृत्रपत्रात देण्यात यावी व अधिकृत वेबसाइट वर देण्यात यावी
दरपत्रक मागविण्याचे दस्तऐवज (कागदपत्र) (RFQ Document)	बँकेने ठरवून दिलेले मानक दस्तऐवज (परिशिष्ट -२ पहा) वापरण्यात येईल. दरपत्रक मागविण्याच्या दस्तऐवजा मध्ये वस्तू, बांधकाम आणि बिगर सल्लासेवा यांचे वर्णन, प्रमाण,पुरवठा करावयाचा कालावधी आणि ठिकाण नमूद असेल तसेच आवश्यक स्थापत्य बाबींचा (Installation Requirements) समावेश असेल.
दर पत्रकांची संख्या (Number of Quotations)	तुलना करण्यासाठी किमान ३ वैध दरपत्रके आवश्यक आहेत.
दरपत्रके सादर करण्यासाठी द्यावयाचा कालावधी (Time for Bid Submission)	७ दिवसांपेक्षा कमी नाही
तांत्रिक तपशील आणि संख्या (Technical Specification and quantity)	तांत्रिक तपशील आणि संख्या (वस्तू) आणि मानक वर्णन (कामे) निःसंशयपणे परिभाषित केले पाहिजे
दरपत्रकाची वैधता (Validity of Request for Quotation --RFQ)	निविदाकारांनी दरपत्रकामधील निर्दिष्ट कालावधीसाठी त्यांचे दरपत्रक सादर करणे आवश्यक आहे.
दरपत्रक सादर करणे (Submission of Quotation)	तांत्रिक तपशील, संख्या, आणि इतर अटी व शर्ती दरपत्रकसाठी विनंती अनुसार असणे आवश्यक आहे.
दरपत्रकांचे मूल्यमापन (Evaluation)	संबंधित खरेदी समिती तुलनात्मक तक्ता तयार करेल.तसेच खरेदी समिती पुढील बाबींची खात्री करेल: • सादर केलेली दरपत्रके पात्रतेच्या अटींची पूर्तता करतात किंवा नाही , • दरपत्रके योग्य प्रकारे स्वाक्षरी केलेले आहेत, • दरपत्रके नमूद केलेल्या कालावधीसाठी वैध आहेत किंवा नाही, • सादर केलेली दरपत्रके सामान्य क्रमाने आहेत. जर निविदाकार दरपत्रकात दर्शविलेल्या वर नमूद केलेल्या निकषांची पूर्तता करत असेल तर ते (वाणिज्यिक आणि तांत्रिकदृष्टया) प्रतिसादात्मक म्हणून निर्धारित केले जावे आणि सर्वात लाभदायक निविदा निश्चित करण्यासाठी मूल्यांकन करण्यासाठी ते विचारात घेतले जावे.
दरपत्रकाबाबत वाटाघाटी (Negotiation)	किंमत किंवा पुरवठादारांनी सादर केलेल्या दरपत्रकाच्या अटी व शर्ती बाबत कोणत्याही वाटाघाटी करू नयेत.
बयाना रक्कम / निविदा सुरक्षा (Earnest Money/ Bid Security)	आवश्यक नाही.
प्रदानाच्या अटी व पद्धत (Terms & Methods of Payment)	प्रदानाच्या अटी व शर्थी दरपत्रकासाठी विनंती मध्ये स्पष्टपणे निर्दिष्ट केल्या जातील. कोणतीही असुरक्षित अग्रिम रक्कम अदा केली जाणार नाही.
हमी (Warranty)	हमी स्पष्टपणे दरपत्रकासाठी विनंती (RFQ) मध्ये निर्दिष्ट करणे आवश्यक आहे.

PROJECT ON CLIMATE RESILIENT AGRICULTURE Govt. of Maharashtra MUMBAI

परिशिष्ट-४

खरेदीच्या विविध पद्धत्तीबाबत थोडक्यात माहिती

(अधिक तपशीलासाठी, कृपया प्रापण पुस्तिका पहा)

ए. कामे,वस्तू आणि बिगर-सल्लासेवा

१.निविदेसाठी विनंती (Request for Bids -RFB):

निविदेसाठी विनंती हि निविदा मागविण्याची स्पर्धात्मक पद्धत आहे. वस्तू, कामे किंवा बिगर - सल्लासेवा यांच्या स्वरूपामुळे त्यांच्या खरेदीसाठी हि पद्धत सर्वोत्तम आहे. या पद्धतीमध्ये खरेदीदार, खरीदीबाबतचा आवश्यक तपशील निविदेमध्ये देतात व त्यास निविदादार निविदेच्या स्वरुपात प्रतिसाद देतात. या पद्धतीमध्ये खरेदी एक टप्प्यामध्ये ई-पोर्टलच्या माध्यमातून करण्यात येते. या पद्धतीमध्ये सामान्यत:पात्रता निकष (कमीत कमी आवश्यक बाबींचे मुल्यमापन उत्तीर्ण किंवा अनुत्तीर्ण याच्या आधारावर करण्यात येते.) वापरले जातात.

२. दरपत्रकासाठी विनंती (Request for Quotations - RFQ):

दरपत्रकासाठी विनंती ही स्पर्धात्मक खरेदी पद्धत असून ही पद्धत कमीत कमी ३ पुरवठादारांच्या दरपत्रकांच्या तुलनेवर आधारीत आहे. ही पद्धत मर्यादित प्रमाणात सहज उपलब्ध होणाऱ्या ऑफ-द-शेल्फ वस्तू किंवा गैर-सल्ला सेवा, मानक विनिर्देश वस्तु, किंवा लहान मूल्याची साधी नागरी बांधकामे कामे करण्यासाठी इतर जटिल पद्धतीपेक्षा अधिक कार्यक्षम आहे.

३ थेट निवड (Direct Selection -DS):

जेंव्हा खरेदी करताना "प्रमाणबद्ध"(Proportional), "हेतुसाठी- योग्य"(fit-for-purpose) आणि "पैशाला किंमत"(value for money) या बाबींचा विचार केला जातो तेंव्हा थेट निवड पद्धतीचा अवलंब केला जातो. म्हणजेच एकाच पुरवठादारास बोलावून त्याच्याशी वाटाघाटी करणे. जेव्हा एखादया वस्तुचा पुरवठा करण्यासाठी एकच पुरवठादार असतो किंवा सदर पुरवठादारास प्राधान्य देण्याबाबत सबळ समर्थन असते अशावेळी ही पद्धत वापरणे योग्य आहे. ज्या वेगवेगळया परिस्थीमध्ये थेट निवड पद्धत वापरणे योग्य आहे त्याबाबत कृपया प्रोकुरमेंट रेगुलेशन च्या परिच्छेद ६.९, भाग-६ (Procurement Regulations Clause 6.9 section VI) याचा संदर्भ घेण्यात यावा.

४. समुदाय प्रेरित विकास (Community-driven Development):

प्रकल्पाच्या शाश्वत अंमलबजावणीसाठी किंवा प्रकल्पाचे काही विशिष्ट सामाजिक उद्दीष्टये पूर्ण करण्यासाठी ही पद्धत, जागतीक बँकेस मान्य होईल अशी प्रापण व्यवस्था, वैशिष्ट्ये, आणि करार पॅकेजिंग इ. बाबी योग्य पद्धतीने अवलंबून ही पद्धत खालील बाबींसाठी (निवडक प्रकल्पात) वापरता येईल.

- नागरी बांधकामे \ (प्रकल्पातील कामे) व बिगर सल्लासेवा देण्यासाठी स्थानिक समुदाय आणि / किंवा गैर-सरकारी संस्था यांचा सहभाग घेण्यासाठी;
- स्थानिक माहिती, वस्तू किंवा साहित्य यांचा प्रकल्पासाठी वापर वाढवणे; किंवा
- मनुष्यबळ आधारी आणि इतर योग्य तंत्रज्ञानाचा प्रकल्पासाठी वापर करणे.

५. शासनाच्या विभागामार्फत करावयाची खरेदी (Force Accounts):

जागतीक बँकेचे कर्ज घेणाऱ्या देशाच्या शासनाच्या विभागामार्फत त्यांचे स्वत:चे मनुष्यबळ व यंत्रसामुग्री वापर करुन कामे उदा. बांधकाम, यंत्रसामुग्रीची स्थापना व बिगर सल्लागारसेवांचा उपयोग प्रकल्पासाठी करणे यास **शासनाच्या विभागामार्फत करावयाची खरेदी (Force Accounts) असे** म्हणतात. काही विशिष्ट परिस्थीतीमध्ये खरेदीची हीच पद्धत व्यावहारिक पद्धत असू शकते. सरकारी मालकीचे बांधकाम युनिट जे व्यवस्थापनदृष्टया, कायदेशीररीत्या किंवा

PROJECT ON CLIMATE RESILIENT AGRICULTURE
Govt. of Maharashtra
MUMBAI

आर्थिकदृष्टया स्वायत्त नाही त्यास फोर्स अकाउंट युनिट मानले जाते. खरेदीदार (प्रकल्प) तृतीय पक्षांसोबत (Third Parties) केलेल्या करारामध्ये जी कठोर गुणवत्ता तपासणी करतो तीच कठोर गुणवत्ता तपासणी शासनाच्या विभागामार्फत केलेल्या खरेदीसाठी (फोर्स खात्याच्या वापरासाठी) आवश्यक आहे.

खालील परिस्थितीमध्ये बांधकामांसाठी जागतीक बँकेचे नाहरकत प्रमाणपत्र घेऊन व योग्य समर्थनासह शासनाच्या विभागामार्फत खरेदी करता (फोर्स अकाऊंट वापरण्यात) येईल:

- त्यात समाविष्ट असलेल्या बांधकाम आणि स्थापनेची मात्रा आधीच परिभाषित केली जाऊ शकत नाही;
- बांधकाम आणि स्थापना कामे लहान आणि विखुरलेली आहेत किंवा दुर्गम भागांमध्ये आहेत, जेणेकरून पात्र बांधकाम कंपन्या वाजवी दरात बोली लावण्याची शक्यता नाही;
- चालू कामात व्यत्यय न आणता बांधकाम आणि स्थापना कामे करणे आवश्यक आहे;
- कामातील अपरिहार्य व्यत्ययाची जोखीम एका ठेकेदाराच्या तुलनेत कर्जदाराकडून अधिक चांगल्या प्रकारे हाताळण्यात येईल;
- कर्जदार देशाच्या कायद्यानुसार किंवा अशा क्षेत्रातील अधिकृत नियमांप्रमाणे राष्ट्रीय सुरक्षितता, विशेष बिगर - सल्ला सेवा जसे की हवाई सर्वेक्षण आणि मॅपिंग फक्त शासनाच्या विशेष विभागांमार्फत करण्यात येते किंवा
- पुढील नुकसान टाळण्यासाठी अत्यावश्यक दुरुस्त्या बाबत विशेष काळजी घेणे आवश्यक आहे, किंवा संघर्ष प्रभावित क्षेत्रांमध्ये कामे करणे आवश्यक आहे जिथे खाजगी कंपन्या काम करण्यासाठी स्वारस्य दाखवित नाहीत.

ब. सल्लागार सेवा

१. गुणवत्ता आणि मूल्य आधारित निवड (Quality and Cost Based Selection-QCBS)

सल्लागारांच्या मर्यादीत सूचीमधून निवड करण्यासाठी गुणवत्ता आणि मूल्य आधारित निवड ही स्पर्धात्मक पद्धत असून या पद्धतीमध्ये यशस्वी सल्लागार संस्थेची निवड करताना संस्थेने दिलेल्या प्रस्तावाचा दर्जा व देण्याऱ्या सेवेची किंमत या बाबी गृहीत धरल्या जातात. प्रस्तावासाठी विनंतीमध्ये तांत्रिक प्रस्तावासाठी कमीत कमी गुण स्पष्ट करण्यात येतात. दर्जा व किंमत यांना दयावयाचे प्रमाण हे संबधित कामाच्या स्वरुपावर अवलंबून असते.

प्रस्तावासाठी विनंती दस्तऐवजास प्रतिसाद दिलेल्या प्रस्तावापैकी जो तांत्रिकदृष्टया पात्र आहे आणि ज्या प्रस्तावाचे संयुक्त गुण (दर्जा आणि किंमत) सर्वात जास्त आहेत त्या प्रस्तावास सर्वात जास्त लाभदायक (पात्र) ठरविण्यात येते.

२. गुणवत्ता आधारित निवड (Quality-based Selection-QBS)

गुणवत्ता आधारित निवड पद्धतीमध्ये प्रस्तावाच्या दर्जाचे मुल्यमापन किंमतीचा विचार न करता करण्यात येते. जर प्रस्तावासाठी विनंती नुसार तांत्रिक आणि आर्थिक प्रस्ताव मागविण्यात आले असतील तर तांत्रिकदृष्टया सर्वात् पात्र निविकाराचे आर्थिक प्रस्ताव उघडण्यात येतो व त्याचे मूल्यमापन करुन सर्वात फायदेशीर प्रस्ताव ठरविण्यात येतो. तथापि जेव्हा प्रस्तावांसाठी विनंती दस्ताऐवजांनुसार फक्त तांत्रिक प्रस्ताव मागविण्यात येतात तेव्हा तांत्रिक प्रस्तावांमध्ये सर्वात जास्त पात्र निविदाकारास आर्थिक प्रस्ताव सादर करण्याबाबत व वाटाघाटी करण्यासाठी आमंत्रीत केले जाते.

गुणवत्ता आधारीत निवड पद्धत खालील प्रकारच्या खरेदीसाठी वापरण्यात येते.

- जटिल व विशेष कामासाठी ज्यामध्ये काटेकोर Terms of Reference(ToR) तयार करणे अवघड आहे आणि सल्लागार संस्थाकडून सूचना आवश्यकता आहेत आणि ज्यासाठी कर्जदार (प्रकल्प) सल्लागार संस्थेकडून नाविण्यपूर्ण प्रस्ताव अपेक्षित करतो.
- ज्या कामामध्ये खालील यंत्रणेवर उच्च प्रभाव अपेक्षित असतो आणि
- जी कामे वेगवेगळया पद्धतीने करता येतात त्यामुळे त्याबाबतच्या प्रस्तावांची तुलना करता येत नाही.

३.निश्चित किंमत निवड (Fixed Budget-based Selection-FBS):

सल्लागारांच्या मर्यादीत सूचीमधून निवड करण्यासाठी गुणवत्ता आणि मूल्य आधारित निवड पद्धत्ती(QCBS) प्रमाणेच निश्चित किंमत निवड पद्धत (FBS) ही एक स्पर्धात्मक प्रक्रिया असून या पद्धत्तीमध्ये यशस्वी फर्मची निवड करताना प्रस्तावाची गुणवत्ता आणि सेवेची किंमत विचारात घेतली जाते. प्रस्तावासाठी विनंती दस्तऐवजामध्ये (RFP Document), सेवांचा खर्च नमूद करण्यात येऊन तो निश्चित म्हणून निर्दिष्ट केला जातो.सदर किमतीची मर्यादा नंतर वाढविता येणार नाही. निश्चित किंमत निवड पद्धत ही खालील परिस्थितीमध्ये योग्य असेल :

PROJECT ON CLIMATE RESILIENT AGRICULTURE
Govt. of Maharashtra
MUMBAI

- आवश्यक असलेली सल्लागार सेवा साधी असून तंतोतंत परिभाषित केलेली आहे ;
- खर्चाचे अंदाजपत्रक वाजवी असून ते ठरविण्यात आलेले आहे ;आणि
- ठरविण्यात आलेले खर्चाचे अंदाजपत्रक पुरवठादारास काम करण्यासाठी पुरेसे आहे

प्रस्तावासाठी विनंत्ती दस्तऐवजामध्ये विनंती खर्चाचे अंदाजपत्रक आणि तांत्रिक प्रस्तावांसाठी आवश्यक कमीत कमी गुण निर्दिष्ट करते. निश्चित किंमत निवड पद्धत्तीच्या सर्व अटी पूर्ण करणाऱ्या व उच्चतम तांत्रिक गुण प्राप्त प्रस्तावास सर्वाधिक लाभदायक प्रस्ताव ठरविण्यात येते .

४. किमान किंमत आधार निवड(Least Cost-based Selection-LCBS):

सल्लागारांच्या मर्यादीत सूचीमधून निवड करण्यासाठी गुणवत्ता आणि मूल्य आधारित निवड पद्धत्ती(QCBS) प्रमाणेच **किमान किंमत आधार निवड** (LCBS)ही एक स्पर्धात्मक प्रक्रिया असून या पद्धत्तीमध्ये यशस्वी फर्मची निवड करताना प्रस्तावाची गुणवत्ता आणि सेवेची किंमत विचारात घेतली जाते.किमान किंमत आधार निवड (LCBS) पद्धत ही सामान्यपणे मानांकित व नियमित स्वरुपांच्या कामासाठी (उदा. साध्या अभियांत्रिकी कामांचे आराखडे तयार करणे) ज्यांच्यासाठी प्रचलित पद्धती आणि मानके अस्तित्वात आहेत, अशा कामांसाठी योग्य आहे.

प्रस्तावासाठी विनंत्ती दस्तऐवजामध्ये तांत्रिक प्रस्तावासाठी कमीत कमी गुण निश्चित करता येतात. त्या प्रस्तावांना निश्चित केलेल्या कमीत कमी गुणांपैक्षा जास्त गुण प्राप्त झाले आहेत अशा प्रस्तावापैकी ज्या प्रस्तावाची मुल्यमापन केलेली किंमत सर्वात् कमी आहे अशा प्रस्तावास सर्वाधिक लाभदायक प्रस्ताव ठरविण्यात येते .

५.सल्लागार पात्रता आधारित निवड (Selection Based on Consultants Qualification-CQS):

कर्जदार (प्रकल्प) अभिव्यक्ती स्वारस्यसाठी प्रस्तावास **Terms of Reference** (ToR) जोडून विनंती करेल. कमीतकमी तीन पात्र संस्थांना (फर्मस्ना) त्यांच्या संबंधित अनुभव आणि पात्रतांविषयी माहिती सादर करण्याची विनंती करण्यात येईल. अभिव्यक्ती स्वारस्यसाठीचा प्रस्ताव (REoI) सादर केंलेल्या संस्थांमधून सर्वोत्तम पात्रता व संबंधित अनुभव असलेल्या संस्थेची निवड करण्यात येते व त्या संस्थेस तांत्रिक व आर्थिक प्रस्ताव सादर करण्यासाठी व वाटाघाटी करण्यासाठी आमंत्रित करण्यात येते.

अभिव्यक्ती स्वारस्यसाठीच्या प्रस्तावाची (REoI) जाहिरात करणे अनिवार्य नाही. लहान स्वरुपाची कामे करण्यासाठी किंवा आपत्कालीन परिस्थिती ज्यामध्ये स्पर्धात्मक प्रस्ताव करणे आणि मुल्यमापन करणे आवश्यक नाही अशा ठिकाणी सल्लागार पात्रता आधारित निवड पद्धतीचा अवलंब करण्यात येतो.

६.थेट निवड (Direct Selection):

जेंव्हा खरेदी करताना "प्रमाणबद्ध"(Proportional), "हेतुसाठी- योग्य"(fit-for-purpose) आणि "पैशाला किंमत"(value for money) या बाबींचा विचार केला जातो तेंव्हा थेट निवड पद्धतीचा (एकल स्रोत किंवा एकमेव-स्रोत निवड) अवलंब केला जातो. म्हणजे: केवळ एकाच सल्लागार संस्थेशी संपर्क साधणे आणि वाटाघाटी करणे.

जेव्हा एखादया सेवेचा पुरवठा करण्यासाठी एकच संस्था पात्र असते किंवा सदर संस्थेस प्राधान्य देण्याबाबत सबळ समर्थन असते तसेच सदर संस्थेस सदर कामाचा अपवादात्मक अनुभव असतो, अशावेळी ही पद्धत वापरणे योग्य आहे.

सल्लागार संस्थांची थेट निवड खालील परिस्थितीत योग्य असू शकते:

- सल्लागार सेवा देण्यासाठी अस्तित्वात असलेला करारनामा, असा करारनामा ज्यास जागतिक बँकेने वित्त पुरवठा केलेला नाही परंतू सदर करारनामा जागतिक बँकेस मान्य असलेल्या प्रापण पद्धती अवलंबून करण्यात आलेला आहे, अशा करारनाम्यास जेव्हा करारनाम्यास सबळ समर्थन आहे, स्पर्धा केल्यामुळे कोणताही फायदा मिळणार नाही तसेच किंमतीचा वाजवीपणा आहेत. तेव्हा त्याचप्रकारच्या अतिरिक्त सेवेसाठी सदर करारनाम्यास मुदतवाढ देण्यात येऊ शकते.
- गेल्या १२ महिन्यांच्या काळात सल्लागाराने केलेले पूर्वीचे काम पुढे चालू ठेवण्यासाठी , जेथे तांत्रिक दृष्टिकोनातील सातत्य, प्राप्त झालेला अनुभव आणि त्याच सल्लागाराची चालू असलेली व्यावसायीक जबाबदारी ज्यामुळे नवीन स्पर्धेपेक्षा अस्तित्वातील सल्लागारांच्या सेवा चालू ठेवणे हिताचे आहे ज्यात पूर्वीच्या कामामध्ये सल्लागाराची कामगिरी समानधानकारक आहे.
- समान स्वरुपाच्या सेवा देण्यासाठी संस्थेने यापुर्वी कर्जदारासोबत करार पूर्ण केलेला असून अशा कंपनीची

PROJECT ON CLIMATE RESILIENT AGRICULTURE Govt. of Maharashtra MUMBAI

पुनर्निवड करण्यासाठी समर्थनीय आवश्यकता आहे. दिलेल्या समर्थनानुसार संस्थेची पूर्वीच्या करारनाम्याच्या अंतर्गत समाधारकारक कामगिरी आहे, तसेच स्पर्धा केल्यामुळे फायदा होणार नाही, आणि किंमती या वाजवी आहेत.

- खरेदीच्या आराखडयानुसार (प्रोक्युरमेंट प्लॅनमध्ये) मान्य केल्यानुसार खरेदी कमी मूल्य आणि कमी जोखीमीची आहे.
- अपवादात्मक परिस्थीतीमध्ये, उदाहरणार्थ, आणीबाणीच्या परिस्थितीस प्रतिसाद म्हणून;
- केवळ एक संस्था (फर्म) पात्र आहे, किंवा एका संस्थेला (फर्मला) सदर कामासाठी अपवादात्मक मूल्याचा अनुभव आहे;
- परिच्छेद ३.२३ सी नुसार, एक शासन मान्य उपक्रम, विद्यापीठ, संशोधन केंद्र किंवा कर्जदाराच्या देशाच्या संस्था ज्या अद्वितीय आणि अपवादात्मक स्वरुपाच्या आहेत; किंवा
- परिच्छेद ७.२७ आणि ७.२८ नुसार संयुक्त राष्ट्रांच्या संस्थाची (UN Agencies) थेट निवड

थेट निवडीच्या सर्व प्रकरणांमध्ये, कर्जदार निष्पक्षता आणि समानता सुनिश्चित करेल, आणि याची खात्री करण्यासाठी कार्यपद्धती निश्चित करेल:

- समान स्वरूपाच्या सेवांसाठी किंमती वाजवी असून बाजार मूल्याशी सातत्यपूर्ण आहेत. आणि
- स्पर्धात्मक प्रक्रिया टाळण्यासाठी आवश्यक सल्लासेवांची छोट्या-तुकडयात विभागणी करण्यात आलेली नाही.

PROJECT ON CLIMATE RESILIENT AGRICULTURE Govt. of Maharashtra MUMBAI

MEMORANDUM OF UNDERSTANDING

Between

NANAJI DESHMUKH KRUSHI SANJIVANI PRAKALP, MUMBAI,

And

BANK / FINANCIAL INSTITUTE

This Memorandum of understanding is made at ________ on ____Day of _______ 2018 between the Nanaji Deshmukh Krushi Sanjivani Prakalp, Mumbai **(Project on Climate Resilient Agriculture in Maharashtra),** a project assisted by the World Bank with identification code **P160408,** (hereafter called as **PoCRA** which expression shall unless repugnant to the context or meaning thereof be deemed to include its executors, administers and permitted assignees) and represented by the Project Director and where the project falls in the jurisdiction of Department of Agriculture, Government of Maharashtra (hereafter referred to as DoA) of the First Part.

AND

Nationalized / Commercial bank / Financial Institute ------------ registered at the ---------------- in India (here in after called the **Bank)** established by Act/ Statute of ---- --------------- ------ represented by …………… of the Second Part;

1. Background

1.1 Whereas Government of Maharashtra has decided to implement the World Bank aided project on climate resilient agriculture namely Nanaji Deshmukh Krushi Sanjivani Prakalp (PoCRA). The project development objective is to enhance climate-resilience and profitability of smallholder farming systems in project districts of Maharashtra. The project aims to achieve the objective through promotion of climate resilient technology and commodity value chain across 4210 drought-prone villages in 15 selected districts, viz., Aurangabad, Beed, Jalna, Jalgaon, Latur, Osmanabad, Nanded, Parbhani, Hingoli, Amravati, Akola, Buldana, Yavatmal, Washim and Wardha and 932 salinity affected villages in the basin of Purna river spread across 4 districts Akola, Amravati, Buldana and Jalgaon districts.

1.2 PoCRA has decided to support farmer producer organizations (FPOs), a term which includes farmer producer companies, farmer interest groups, and self help groups in project districts of Maharashtra with an objective of Climate Smart Post Harvest Management and Value Chain Promotion. This initiative would contribute to increase in farmers' participation in selected value chains through the support to FPOs, strengthen FPO linkages with other actors in the value chains, and promote practices and technologies in post-harvest management and value-addition that support climate adaptation and/or mitigation. Some of the activities that would be eligible for support by the project include:

1.2.1 Establishment of Custom Hiring Centres (CHC): CHCs shall be established to promote farm mechanization for coping up with climate variability in the project area. FPOs shall be encouraged to establish CHCs for the benefit of the farmers in the project area.

1.2.2 Strengthening climate-resilient value-chains: Project will support the value chain of prioritised commodities through viable investments in product aggregation, handling, transformation, value addition, and marketing.

1.2.3 Improving the performance of the supply chain for climate-resilient seeds: Adequate supply of seeds with features such as short duration, tolerance to drought, salinity and heat, is a key priority for the project in its strategy to build climate resilience in the agriculture sector. The project will work with FPOs and the public sector institutions like State Agriculture Universities, ICAR institutions, National Seed Corporation, and Maharashtra State Seed Corporation (Mahabeej) to promote production of such seeds and creation of seed hubs.

1.3.1 The Bank/FI has a mandate to support investments in the agriculture sector, individually and collectively, to improve the income of the famers. To fulfil this mandate, the Bank/FI has been providing various financial products and services to the farmer groups through its network of branches and business correspondents in the project area.

1.3.2 Collectivization of producers, especially small and marginal farmers, into producer organization is emerging as one of the most effective pathways to address many challenges before agriculture particularly, access to investment, technology, inputs and markets. Department of Agriculture Cooperation and Farmers Welfare, Government of India has also identified farmer producer organisation (FPO) registered under the special provisions of the Companies Act, 1956 as most appropriate institutional form for mobilizing farmers for capacity building and leverage their production and marketing strength.

1.3.3 In rapid growth of the FPOs, the issue of access to credit - linking the FPOs to reliable and affordable source of financing to meet their working capital, infrastructure development and other needs - has assumed center stage. As the FPO strive to achieve sustainability, there is an urgent need to reorient the funding ecosystem to support FPOs. The FPOs need finance for quality improvement along the value chain

1.3.4 Term loans are required to build infrastructure , typically to set up processing units, processing/grading/sorting yards, storage godowns, cold storage, transport facilities, etc.

1.3.5 As finance to Farmers Producer Companies, which are basically dominated by small and marginal farmers is eligible to classify under direct lending to non-corporate farmers, it will help the Bank to achieve the stipulated target of 18% of ANBC (Adjusted Net Bank Credit).

2. Responsibilities of PoCRA and Bank / Financial institute

The specific responsibilities of PoCRA and Bank / Financial institute shall be as follows:

2.1 Responsibilities of PoCRA

The scheme of financing i.e. matching grants to FPOs under the Memorandum of Understanding will be implemented in the selected districts in the state of Maharashtra. The PoCRA will give preferred bankers status to the Bank.

a. PoCRA will help in selection of potential FPOs, capacity building, and technical assistance.
b. PoCRA shall assist in arranging for a joint meeting of financing branches of the Bank with the members of identified FPOs.
c. PoCRA will provide assistance to the identified FPOs in preparing their growth and business plan.
d. PoCRA will help the FPOs by providing technical assistance for their business plan.
e. PoCRA will issue letter of intent (LoI) for back ended matching grants for FPOs which

are eligible for assistance according to its policy.

f. PoCRA shall not have any liability towards loan given by bank. PoCRA shall not be a legal party in the event of any dispute in relation to the loan given to borrower and / or recovery thereof.

2.2 Responsibilities of Bank / Financial institute

The scheme of financing to FPOs for economic activity will be implemented through the branches of Bank/FI across the project area. On issuance of LoI to an FPO by PoCRA, the Bank/FI will initiate following steps:

a. Bank will carry out a thorough scrutiny of FPOs proposal and assess its technical viability and economic feasibility as per Bank's policy. All the technically viable and economically feasible proposals shall be sanctioned by the Bank/FI.

b. The Bank/FI shall finance all the requirements of borrower which have been incorporated in the sanctioned business plan.

c. Bank/FI will finance all the sanctioned business plans after completion of necessary procedure.

d. The Bank/FI may cover the farmers / groups for financing bank's other agriculture products and developing FPCs/FPOs/FIGs/SHGs as business correspondence for Bank.

e. The Bank/FI may get the assets purchased out of Banks finance namely investment, machinery, agriculture stock, purchased materials etc., insured as per its policy.

f. Borrowers may be covered under Bank's Kisan Credit Card Scheme and or Personal Accidental Insurance Scheme of the Bank wherever possible as per guidelines of the Bank.

g. The Bank/FI may take appropriate measures to avoid multiple financing to an FPO.

h. Margin money for the business proposal will be fixed as per RBI / Bank guidelines.

i. Interest rates will be as applicable to agriculture advances, as per Bank policy.

j. Security norms: (Primary and Collateral Security as per Bank/FI Policy)
    - Banks security norms as applicable to the facility will be applicable.

3. Implementation mechanism:

PoCRA has a project management unit (PMU) at Mumbai and the project activities are being implemented through its field level officials, including the District Superintending Agriculture Officer, Project Director, Agriculture Technology Management Agency, and Sub-divisional Agriculture Officers. The Collector of the district heads the district level coordination committee of the project. This MoU shall be implemented through a coordinated effort of the branch offices of the Bank/FI and the corresponding field level officials.

4.Conditions to be included in the loan agreement:

In pursuance to the project agreement signed between the government of Maharashtra and the World Bank, following conditions shall be included in the loan agreement to be signed by the FPO and the Bank/FI:

4.1 A loan account be opened in the Bank in the name of FPO

4.2 All activities financed by the Bank for FPO matching grants should be carried out in accordance with the Project Implementation Plan (PIP), the Procurement Manual and the Finance Manual; with due diligence and efficiency and also in accordance with sound technical, financial, environmental and managerial standards, including the Anti-Corruption Guidelines and the Safeguard Documents, and that adequate records to reflect the financing, operations, resources and utilization of the funds be maintained

4.3 Bank should make direct payments to vendors/suppliers/contractors in accordance with the Project Implementation Plan (PIP), the Procurement Manual and the Finance Manual.

4.4 Beneficiary FPO shall establish and/or maintain policies and procedures that allow PMU,

the World Bank, Government, financing Bank or their representative to supervise, monitor random and/or unannounced physical and documentary inspections.

4.5 Each beneficiary shall consent to PMU's right of restitution of any amounts of the FPO Matching Grants with respect to which fraud and corruption has occurred, or with which an ineligible expenditure has been paid.

5. Duration:

The MoU shall be reviewed after one year from the date of signing and may be renewed from time to time by mutual consent of parties.

IN THE WITNESS WHEREOF parties hereto have set and subscribe their respective hands and seal on the day in the year first hereinabove written.

SIGNED, SEALED AND DELIVERED

For and on behalf of

Banks name

Represented by

Name:

In the Presence of:

PROJECT DIRECTOR,

NANAJI DESHMUKH KRUSHI

SANJIVANI PRAKALP

(PoCRA), MUMBAI

Name:

In the Presence of:

1.

2.

SIGNED, SEALED AND DELIVERED

Countersigned by:

Date:

Witness 1:

(Name, Designation)

Witness 2:

(Name, Designation)

महाराष्ट्र शासन -कृषी विभाग
नानाजी देशमुख कृषि संजीवनी प्रकल्प
३० ब, आर्केड, वर्ल्ड ट्रेड सेंटर, कफ परेड, मुंबई-४०० ००५
दूरध्वनी क्र. ०२२-२२१६३३५१/२ **ई-मेल** :-mahapocra@gmail.com

जा क्र. नादेकृसंप्र- १११८ / प्र क्र १६८ / कृव्यवि / ४१ दि. १४.०१.२०१९
१५

प्रति,
प्रकल्प संचालक, आत्मा
(प्रकल्पातील सर्व जिल्हे)

विषय :- नानाजी देशमुख कृषि संजीवनी प्रकल्पांतर्गत शेतकरी उत्पादक कंपन्यांना प्रोत्साहन देणे घटकांतर्गत भाडेतत्वावर कृषि अवजारे सेवा केंद्रांची निर्मिती करणे-अवजारे खरेदी व शेड बांधकाम मार्गदर्शक सूचना सन २०१८-१९
भाडेतत्वाचा करारनामाबाबत शुद्धिपत्रक

संदर्भ :- १. या कार्यालयाच्या मार्गदर्शक सूचना क्र.नादेकृसंप्र-१११८/प्र.क्र.१६८/कृव्यवि/५२४ दि. ०७/१२/२०१८.
२. गट शेतीस प्रोत्साहन व सबलीकरणासाठी शेतकऱ्यांच्या गट शेतीस चालना देणे मा.सु. सन २०१८-१९.

उपरोक्त संदर्भीय पत्रान्वये नानाजी देशमुख कृषि संजीवनी प्रकल्पांतर्गत शेतकरी उत्पादक कंपन्यांना प्रोत्साहन देणे घटकांतर्गत भाडेतत्वावर कृषि अवजारे सेवा केंद्रांची निर्मिती करणे-अवजारे खरेदी व शेड बांधकाम मार्गदर्शक सूचना सन २०१८-१९ निर्गमित करण्यात आलेल्या आहेत. त्यामध्ये अर्थसहाय्यामधील आवश्यक कागदपत्रातील मुद्दा क्र. e मध्ये "कृषि अवजारे सेवा केंद्रासाठी उपलब्ध जमिनीचा ७/१२, ८अ (किंवा २० वर्षे भाडेतत्वाचा करारनामा/ ना हरकत प्रमाणपत्र)." वाचावे असे स्पष्ट करण्यात येत आहे.

प्रकल्प संचालक
नानाजी देशमुख कृषि संजीवनी प्रकल्प, मुंबई

प्रत- माहितीस्तव सादर
१.सचिव, कृषि व पणन विभाग, मंत्रालय, मुंबई
२.प्रधान सचिव, पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई

माहिती व पुढील कार्यावाहीस्तव अग्रेषित
३.आयुक्त, कृषि , कृषि आयुक्तालय, पुणे
४. जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी, (प्रकल्पांतर्गत सर्व)
५.उप विभागीय कृषि अधिकारी, (प्रकल्पांतर्गत सर्व)